

2015

Ten zuiden van Bretagne

Teksten van het weblog van 18 april 2015 tot 7 oktober

la Roche Bernard revisited (18/4)

Er is bijna niets veranderd. Alleen de Sarah B. het muziekcafé is gesloten. Er wordt verbouwd. Jammer want dat betekent dat er de komende tijd ook geen live optredens zijn. Het hotel de Trois Magots heeft een andere eigenaar gekregen. Dat was al te zien aan de hoge tafels die nu voor het raam in de eetzaal staan, hoewel dat natuurlijk niet noodzakelijkerwijs iets zegt over het bezit van de zaak. In het café van Héléne was op de avond dat we aankwamen een live optreden (Ik noem haar wel steeds Héléne, maar of ze ook zo heet is onduidelijk, ik moet er toch eens achter zien te komen) We waren te moe om te gaan luisteren, nou ja, volgende week vrijdag een nieuwe kans. In de haven is nog niemand aanwezig. De boten van de bekenden liggen er winterklaar bij in voorjaars-afwachting van hun eigenaren.

Het kostte nog even moeite om in la Roche te komen omdat de bus vanuit Redon niet reed. Ga je 's-morgens vroeg weg uit Haarlem, loopt alles voorspoedig met Thalys en TGV en strand je in Redon! Logisch natuurlijk, het is schoolvakantie en dan rijdt de bus alleen op maandag want dan is er markt. Dat hadden we kunnen weten, gezien het geweldige openbaar vervoer in Frankrijk. We hebben besloten niet tot maandag te wachten maar de laatste 30 km. een taxi te nemen. Twaalf keer zo duur als de bus maar wel veel sneller.

Nu zitten we in het gehuurde mobile home om van hieruit aan de boot te gaan klussen. De eerste dag hebben we voorraden aangevuld en ons voorzien van wat eigen spulletjes in het huisje. Donzen dekbedden zijn toch lekkerder dan dekens en de koffie uit ons Alessi espressotentje smaakt beter dan filterkoffie. Bovendien zijn de koffiekopjes die worden bijgeleverd veel te klein, zeker om ze ook voor thee te gebruiken. Het blijft toch behelpen, nietwaar?

In de boot zijn de afsluiters van het toilet de afgelopen winter vervangen. Alexis, de werfbaas, heeft ook het doorspoelsysteem gerenoveerd. Dat werkt met een pomp om de pot leeg te zuigen en daarvan moeten de rubber ringen om de zoveel tijd worden vervangen. Het ziet er nu weer helemaal betrouwbaar uit. De zonnepanelen blijken fantastisch te werken. Vorig voorjaar waren de accu's helemaal leeg, toen ik vanmorgen keek was de lading 95% terwijl de panelen niet eens opgeklapt zijn en dus nauwelijks zouden moeten functioneren.

Nu verder komende dagen maar een hoop poetsen en klussen zodat Chirripo komende vrijdag weer te water kan worden gelaten en het zeilavontuur een gevolg kan krijgen.

Bij de supermarkt (20/4)

De Carrefour in la Roche is van alle gemakken voorzien. Er zijn verse en verpakte vleeswaren en een afdeling met kreeft en oesters in verschillende groottes zoals dat hoort in Bretagne. Een enorme afdeling wijn, sterke drank en kleding. Dat er behalve Franse wijn ook andere landen dit edel vocht produceren is hier onbekend, maar dat ze niet chauvinistisch zijn blijkt uit het rek vol T-shirts met het opschrift: "nature is a language can't you read".

Het meisje bij de kassa begroet ons met een ontwapenende glimlach. Ze scant onze boodschappen en komt tot een bedrag van 39 euro 21. Prijzen worden hier niet afgerond, dus bied ik haar, naast het biljet van 50 ook 22 cent aan. Ze mompelt iets over 50 en al aangeslagen maar besluit me een tientje en een cent terug te geven. Ik zeg dat dat niet klopt. Ze pakt een calculator en typt er tot drie keer toe iets in. Daarna roept ze haar collega van de andere kassa. Die laat haar klanten wachten en verleent assistentie. Samen overleggen ze enige tijd en met behulp van de rekenmachine komen ze op 11 euro en een cent uit. Vriendelijk glimlachend overhandigt ze mij de extra euro.

Laatst zag ik een onderzoek waaruit bleek Nederland qua rekenonderwijs tot de top tien van de wereld behoort. Je zou het bijna gaan geloven.

Afscheid van la Roche Bernard (27/4)

Iedere keer dat ik het over la Roche heb word ik door de Fransen aangevuld: "Bernard". Ze hebben vast niet door dat er voor mij maar één la Roche bestaat en dat die toevoeging dus overbodig is. Op Nederlandse koningsdag zijn we vertrokken na eerst nog even koffie gedronken te hebben bij Hélène op het terras. Gek hoe je geheugen werkt: ik noemde haar steeds al Hélène zonder dat ik wist hoe ik aan die naam kwam. Nu blijkt op een van de aanplakbiljetten waarop optredens in haar café worden aangekondigd, ook "chez Hélène" te staan. Daardoor wist ik haar naam zonder me er van bewust te zijn.

De eerste dag hebben we maar een klein eindje gevaren. Voor de sluis bij Arzal zijn we een nacht blijven liggen omdat het anders een te grote tocht zou worden naar le Crouesty aan de ingang van de Golfe du Morbihan. Daar zullen we het tij moeten afwachten omdat de ruime golf maar een zeer smalle ingang heeft, met als gevolg dat de eb- en vloedstroom kolkend de engte door razen (volgens de boekjes die we hebben geraadpleegd). We gaan het zien.

Het kleine stukje over de Vilaine was weer eens ouderwets genieten. Een verstild landschap met hoge oevers en nauwelijks geluiden, of het moet dat van een specht zijn die tegen een boom zit te hameren of de eerste koekoeken die laten horen dat ze weer on het land zijn.

Kortom, we zien uit naar de komende tijd.

Weer op zout (29/4)

De zee ruikt fris. Het lijkt wel of zeewater goed is voor alles. De lucht lijkt schoner en het toilet in de boot spoelt beter door. Vanaf het land zie je vaak dat het boven zee zonniger is. Dat is ook niet vreemd, buien ontwikkelen zich vaak boven land en voor buien heb je wolken nodig.

Via de sluis bij Arzal zijn we de zee op gegaan. Dat leverde natuurlijk weer toestanden op met een Franse boot die dwars kwam te liggen. Geen schade gelukkig, maar je ziet dat ze het niet gewend zijn. In het boekje met de openingstijden van de sluis wordt ook met tekeningen toegelicht hoe je je lijnen moet vastmaken. Als ik aan Fransen vertel dat we soms wel vier sluisen op één dag doen in Nederland kijken ze je verbijsterd aan.

In le Crouesty hebben we het gunstige tij afgewacht voor de Golfe de Morbihan. Crouesty heeft een gigantische haven met vijf bassins en een terrein waar boten in de winterstalling op de kant liggen. Het is er nu nog rustig. Op de boulevard lopen wat verdwaalde toeristen in de winkeltjes te kijken maar de terrasjes zijn leeg. Wat wil je ook, ondanks het zonnetje is het maar een graad of 15.

Als je naar Vannes wilt gaan, aan het noorden van de Golfe, wordt aanbevolen een uur voor hoogwater te vertrekken. De stroming in de doorgang naar binnen is sterk. Als je tegen hoogwater naar binnen gaat kun je je met de laatste vloedstroom mee laten voeren tot het eind, tot Vannes dus. Vandaag was het twee dagen na dood tij. Dat betekent dat het getijdenverschil niet groot is, zeker niet omdat deze maand een hele lage coëfficiënt geldt. Daardoor is het verschil tussen eb en vloed en dus de stroming niet groot. Dachten we. Groot en klein blijken relatieve begrippen. Met een wind schuin achter, alleen op de genua, werden we met een stroom die opliep tot 4,5 kts. (zo'n 8 km/h) meegesleurd richting Vannes met in de smalle stukken draaikolken en stroomrafelingen. Dat alles door een landschap vol kleine eilandjes. Het deed nog het meest aan de Zweedse scherenkust denken, maar dan met veel meer afgemeerde boten en meer huizen en dorpjes. De tocht is uitstekend te doen, maar de waarschuwing om goed op het tij te letten hebben we begrepen.

Nu liggen we in Vannes. De weersverwachting is slecht, de komende week wordt er veel regen verwacht. Voor ons een reden om hier maar even te blijven liggen. De rest van de Golfe bewaren we voor een zonnetje. Voorlopig hebben we hier een stad die er op het eerste gezicht leuk uit ziet en een omgeving waar heel veel te wandelen is. We zullen ons niet snel vervelen.

Vannes en Auray (4/5)

We liggen nu al bijna een week te wachten op beter weer. Vannes is een mooie stad met veel oude gebouwen, vakwerkhuizen en overblijfselen van de oude stadsmuur. Die is op één plek nog helemaal intact met een park onderaan de fortificaties en drie oude poorten waardoor je de stad kunt binnengaan. Aan het riviertje dat er langs stroomt is de gerestaureerde laverie te zien waar sinds de middeleeuwen de was werd gedaan. Tot vandaag was er een fototentoonstelling in veel historische gebouwen. Op een tiental locaties waren de foto's te zien, thematisch gerangschikt. Vooral de presentatie in het Chateau de l'Hermine van 19e eeuwse, ingekleurde stereofoto's was zeer de moeite waard. Langs de haven was een openlucht expositie. Vanmorgen is hij meteen weggehaald, quand c'est fini, c'est fini, nietwaar?

Omdat we nog niet verder gaan, het regent en de wind is stevig en precies tegen, hebben we de trein naar Auray genomen. Auray is de andere wat grotere plaats aan de Golfe de Morbihan. We zouden er eventueel ook met de boot heen kunnen gaan, maar de brug, vlak voor de stad, is aan de lage kant. Bovendien is de rivier ondiep zodat je precies moet uitrekenen wanneer je niet van boven of van onderen vastloopt. Dan moet je er ook nog aan een ankerbal liggen, wat met de bijboot naar de kant varen betekent en dus een natte kont. Dat hebben we niet gedaan. De stad is een bezoek zeker waard. Vooral het oude centrum langs de rivier met zijn middeleeuwse brug en de oude kinderhoofdjes-straatjes.

Franse gewoonten blijven me verbazen en het verschil met Nederland valt iedere keer weer op. Waar bij ons de bruggen voor schepen gesloten blijven omdat het spitsuur is en de mensen naar hun werk toe gaan, worden ze hier niet bediend wanneer de brugwachter middagpauze heeft. Parkeermeters zijn ook tussen de middag niet van belang. Je betaalt voor parkeren tussen 8 en 12 en weer tussen 2 en half 8. Het maakt in elk geval een aanstekelijk relaxte indruk.

Voorlopig blijven we hier nog drie nachten liggen. Het ziet er naar uit dat het weer donderdag gaat opknappen. Hadden we ook maar niet zo vroeg in het seizoen weg moeten gaan!

Ongewenst (7/5)

Voor het eerst sinds we varen zijn we geweigerd in een haven. Toen we in la Trinité in de richting van de bezoekerssteiger voeren, kwam er een rubberboot aanvaren met een gebarende havenmeester. Het was meteen duidelijk: "niet welkom". Eest dachten we nog even dat hij ons een andere plaats aan ging wijzen, maar nee hoor, vol is vol. Waarom het precies vol was, dat heb ik niet helemaal begrepen. Er werden nog zeer veel schepen verwacht en dus konden we er niet bij. We zijn maar omgekeerd en doorgevaren naar Port Haliguen, 6 mijl verder aan de kust. Daar werden we allervriendelijkst begroet door een havenmeester(es) die ons zelfs een lege box aanbood. We lagen net mooi afgemeerd aan de bezoekerssteiger, we zijn er maar blijven liggen.

Vanmorgen zijn we en uurtje na hoog water uit Vannes vertrokken met de laatste brugopening. Het weer is veel beter dan de afgelopen week en we hadden het wel gezien in de stad. Het is nog te koud om te gaan ankeren bij de eilanden in de Golfe. Daarom hebben we besloten er uit te varen en in de Baie de Quiberon de havens te gaan verkennen. Tussen de eilanden door was het net als bij de invaart prachtig, stroom mee en grotendeels het zeil er op. Pas aan het einde van de Golfe werd de stroom sterk. Op een zeker moment hadden we hem 7,5 kts. (14 km/h) mee! Ik heb de motor stand-by gehouden om tenminste nog het idee te hebben dat ik enige controle had. Intussen liep de grondsnelheid op tot bijna 12 knopen. Om ons heen kolkte het water. Het mooie van zo'n sterke stroom is dat er eigenlijk geen enkel gevaar is. Midden in de geul is het diep genoeg en de stroom sleept je vanzelf naar het midden toe en de zee op. Maar spectaculair is het wel.

Het zeilen in de baai was bijna een anticlimax.

Uiteindelijk geloof ik dat Port Haliguen leuker is dan la Trinité. In elk geval was de ontvangst een stuk vriendelijker.

Jean en Jeanne (9/5)

Wat zijn menhirs toch een rare dingen. Je komt ze in Bretagne op vele plekken tegen. Zomaar in een weiland, langs de weg, soms in rijen, soms in hun eentje. Vaak vallen ze helemaal niet op, tot je je realiseert dat die steen er is neergezet, een paar duizend jaar geleden. Ze zijn vaak over enorme afstanden aangevoerd. Tonnen gewicht, door het landschap gesleept, niet over wegen, want die waren er niet en zonder machines. Sommige schijnen zelfs over zee te zijn vervoerd. En waarom? Niemand weet het. Als je die rechtopstaande onbegrijpelijke bonken ziet staan ga je de briljante humor snappen rond Obelix. Die sleepte ook de hele dag doelloos met grote stenen. Ergens midden op Belle Île, zomaar langs de weg, staan twee menhirs een paar honderd meter van elkaar. De bushalte ertussen wordt aangeduid met "les Menhirs". Volgens de kaart heten de menhirs "Menhir Jean" en "Menhir Jeanne". Bij de menhirs zelf staat geen bordje, ze staan er gewoon, al vele eeuwen.

De Loire over naar het kasteel van Blauwbaard (13/5)

Vandaag zijn we de monding van de Loire overgestoken. Daarmee hebben we Bretagne achter ons gelaten. Vanuit de kunstmatige haven van Pornichet ging de tocht naar Pornic tegenover het Île de Noirmoutier. Als je dan zo'n enorme riviermonding oversteekt verwacht je als (ex)Rotterdammer dat je moet uitkijken voor passerende schepen. Bij de Maasmond zijn we gewend de havendienst op te roepen op de marifoon en goed op te letten om de in- en uitrazende zeeschepen te vermijden. Niets van dit alles hier. Aan de horizon lagen twee vrachtschepen voor anker op de Grande Rade de la Loire en verder zagen we twee kleine vissersbootjes, formaat badkuip. Landinwaarts waren de flats van St. Nazaire te zien en de hoge hangbrug waarvan het wegdek 54 meter boven de rivier uittorent. Maar van enige scheepvaart richting Nantes was geen sprake. Het was er zo rustig dat het me zelfs verbaasde dat er geen balletjes of vlaggetjes van kreeftenkooien in de vaargeul lagen. Die vaargeul was trouwens keurig gemarkeerd met rode en groene tonnen, dat dan weer wel.

De oude vissershaven van Pornic wordt gedomineerd door het kasteel van Blauwbaard, die van de zes vermoorde echtgenoten. Jammer genoeg is het nu privébezit.

Hoe dat nou precies zit met Bretagne weet ik niet. Ten zuiden van de Loire zit je in het departement Loire Atlantique, maar toch kom je nog Bretonse symbolen tegen. Voordat Blauwbaard zijn kasteel betrok heeft er een ander fort gestaan, gebouwd nadat tussen 937 en 940 de Vikingen waren verjaagd door Alain Barbetorte die zichzelf van de weeromstuit heeft laten kronen tot de eerste Hertog van Bretagne en zijn domicilie koos in Nantes. Kortom, de grens tussen de gebieden is niet zo duidelijk als ik wel eens gedacht heb. Misschien heb ik toch nog te vroeg het Bretonse vlaggetje uit de mast gehaald.

Een mediterraan eiland (16/5)

Noirmoutier is een eiland van een dikke twintig kilometer lang dat te bereiken is via een weg die bij hoog water verdwijnt en bij laag water begaanbaar is, of via een brug. De huizen zijn er bijna allemaal wit geschilderd en ze hebben luiken die lichtblauw of -groen zijn geschilderd. Volgens onze pilots moet het in de zomer vol staan met bloeiende hortensia's maar omdat we te vroeg in het seizoen zijn hebben we alleen ontzettend veel knoppen gezien. We zitten er in het hemelvaart weekend. Het weer is matig, vrij koud en pas na een dag op het eiland wat zon. Toen we rond fietsten konden we ons een voorstelling maken van dit eiland in de zomer. Dan moet je je er voelen als aan een de kust van de Middellandse Zee. Het blauw is wat lichter van kleur, maar de huizen met hun roodbruine pannendaken maken een Grieks/Italiaanse indruk. Ook nu is het druk. Ondanks het feit dat de temperatuur de 20 graden lang niet haalt zitten er flink wat mensen op de terrasjes en zijn de campings redelijk bezet. Veel plaatsen op de camperplek in het hoofdplaatsje

van het eiland zijn bezet. Het lijkt er langzamerhand op dat de camper aan zijn eigen succes ten onder dreigt te gaan. We komen voortdurend verbodsborden tegen voor campers en op zeer veel parkeerplaatsen vind je balken boven de weg waar de inrit mee beperkt wordt tot een hoogte van 2 meter. Gelukkig hebben ze nooit beperkingen voor fietsers of wandelaars. Sterker nog er liggen mooie fietspaden, behorend tot de Velocean fietsroutes. Dan kun je vanuit je boot (of camper) de rustige plekjes van de kust verkennen.

Île d'Yeu (18/5)

De Brit naast ons vertelde dat hij Île d'Yeu het mooiste van alle eilanden van Frankrijk vond. Nu heb ik niet alle eilanden gezien, maar hij zou gelijk kunnen hebben. Met zijn 26 vierkante kilometer is Yeu een kleine onderbreking van de zee. Je vindt er bos, zandstrandjes en mooie inhammen en rotspartijen. Voeg daar nog een idyllisch droogvallend haventje, een vervallen kasteel met de zee als slotgracht en een overvloed aan witte huisjes met blauwe luiken en deuren aan toe. Je gaat dan steeds meer voelen voor zijn stelling.

Ondanks het feit dat het weer nog steeds niet ideaal is -de temperatuur is nog niet boven de 20 graden geweest en voor morgen worden weer buien voorspeld- houden we het hier prima uit. Het eiland leeft van het toerisme. Het havenfront bestaat uit terrasjes en winkeltjes, waaronder vier fietsenzaken met enorme hoeveelheden huurfietsen. Die staan allemaal op klanten te wachten, het seizoen is duidelijk nog niet begonnen. Dat maakt het rondfietsen op onze Bromptons extra aangenaam. De fiets is hier duidelijk het vervoermiddel. In de brochure van het toeristenbureau staat dat fietsen op het eiland voorrang hebben boven het andere verkeer. Dat kan zijn, ik heb het voor de veiligheid maar niet al te gelijkhebbertig uitprobeerd. Het lijkt bijna of de lokale bewoners er een sport van maken oude Renault 4-tjes op te kopen. Hoewel het koekblik volgens mij al meer dan 25 jaar niet meer wordt gemaakt heb ik er hier tientallen van zien rondrijden. Voor mij jeugdsentiment, mijn vader kocht het allereerste model dat in Nederland op de markt kwam, ik denk in 1962.

We blijven een paar dagen in Port-Joinville, de haven aan de noordkant van het Île liggen. Langs de kust loopt nog een prachtig wandelpad, maar misschien wordt dat overmorgen, die buien hè....

Het droogvallende haventje van La Meule en Le Vieux Château aan de zuidkant van Île d'Yeu

Schuilen in een hunebed (19/5)

Naast de onvermijdelijke menhirs staan er op Île d'Yeu ook verschillende dolmen oftewel hunebedden. In tegenstelling tot de menhirs weet men wel waar ze voor dienden. In de dolmen de la Planche à Puare zijn verschillend skeletten gevonden die in foetushouding waren begraven en van elkaar gescheiden waren door platte stenen. Verder lagen er een vaas en enkel benen ringen. Dat alles is gevonden bij de eerste opgraving in 1883. Indrukwekkend zo'n hoop stenen aan zee, voorzien van een bordje met uitleg. Op het bordje stond ook het verbod er op te klimmen of het te "pénétrer". Met de prachtige wens: "Deze dolmen heeft meer dan 5000 jaar de tijd en de elementen doorstaan, laten we hem helpen ons millennium door te komen". Dat heeft ons er niet van weerhouden toen het ging regenen onder de grote stenen te gaan schuilen. De wraak van de oude bewoners was duidelijk: de foto van de schuilplaats wordt ontsierd door een grote druppel op de lens.

Hanneke schuilt

Bijna een aanvaring (20/5)

Ik ben er steeds van uit gegaan dat de kans op een aanvaring op zee te verwaarlozen klein was. Nou, niet dus. Vandaag is helemaal een ongelukkige dag. Bij het uitvaren stuurde ik verkeerd waardoor we bijna tegen een andere boot op zaten en bij de correctie aan lager wal kwamen te liggen. Daardoor was opnieuw wegvaren lastig omdat we naar de kant werden geblazen. Toen dat gelukt was en we de haven uit waren viel de vlag overboord zodat we vier rondjes moesten varen voordat we met succes de VOB (vlagoverboord) procedure hadden voltooid. Daarna voeren we een tijd met de wind vrijwel achter. De zee was onrustig omdat het de laatste dagen stevig had gewaaid. Dat leverde nogal wat gehots en gebots op, temeer daar de golven ook van achteren meeliepen. Gelukkig zijn we geen van tweeën gevoelig voor zeeziekte. Van stuurboord kant naderde een kleine vissersboot van een meter of 15. Wij zeilden en hadden dus voorrang.

Normaal ga je dan je koers niet verleggen, de ander wijkt wel uit en wanneer je als zeilboot gaat bijsturen kan dat alleen maar verwarring opleveren. Probleem was alleen dat hij niet uitweek. Op het laatste moment hebben we het roer omgegooid om een aanvaring te voorkomen. De visser was zich ook rot geschrokken van onze schreeuw en de ramkoers waarop we lagen. We waren elkaar tot op 10 meter genaderd. Zij waren bezig geweest op de boot en hij voer duidelijk op de autopilot. Er was niemand op de brug. Hij verontschuldigde zich en maakte het bekende Franse gebaar met het wapperende handje: "Oef!"

In één van mijn vorige stukjes heb ik luchtig gedaan over opletten op volle zee. Dat zal ik nooit meer doen.

Op de fiets (24/5)

Volgens mij hebben we nu al bijna even veel gefietst als gevaren. In iedere haven die we aandoen gaan we wel een stuk lopen of halen we de Bromptons uit de voorpunt. In Les Sables d'Olonne liepen prachtige fietsroutes door de zoutpannen. Op een zeker moment kwamen we terecht op de routes van de Vendée Vélo, de langeafstandsfietsroute in dit gebied. Die route is een onderdeel van het Europese fietsnetwerk. Verwarrend is alleen dat ze overal anders heten. In Nederland heten ze LF, in Bretagne Vélocean en hier dus Vendée Vélo.

Ook vanuit Bourgenay, onze volgende kustplaats hebben we weer een rondje gereden. Het was duidelijk eerste pinksterdag. De Fransen zijn in aanzienlijken getale er op uit getrokken, mede door het weer, dat voor het eerst eens goed is. En stralend zonnetje en een lekker temperatuurtje. In Talmont-St-Hilaire, een kilometer of 7 landinwaarts ligt de ruïne van het kasteel van Richard Leeuwenhart. Dat wil men weten. Overal wapperen vlaggen met een leeuw en de bakker verkoopt "pain coeur de lion", zowel in bolvorm als als stokbrood. Het kasteel van Richard was vandaag gratis te bezoeken en er waren allerlei middeleeuwse activiteiten. Omdat het niets kostte moesten we er naar toe natuurlijk. De ruïnes op zichzelf zijn zeer indrukwekkend, maar de "animations" er omheen maakten het een stuk levendiger. Er was een demonstratie van honden die ganzen hoedden, wat zo nu en dan niet helemaal lukte. De ganzen belandden dan snaterend tussen het publiek. Verder veel verklede mensen, boogschieten, een smid, een schandblok waar je je in kon laten fotograferen en meer van dergelijke lol. Leuk om mee te maken, maar niet zo uitgebreid als we twee jaar geleden in Visby tegenkwamen. Maar misschien is dat wel een erg arrogante opmerking.

Kasteel van Richard Leeuwenhart

Een versterkte stad (26/5)

En weer liggen we tegen een bouwsel van Vauban aan. St. Martin de Ré heeft een stadsmuur die door de grote fortbouw is ontworpen. Als je een luchtfoto van de stad ziet kun je de opbouw met de puntige verdedigingswerken prachtig zien. Of het nu gerestaureerd is of goed onderhouden weet ik niet, maar het ziet er allemaal zeer gaaf uit. De haven is verdeeld in een droogvallend gedeelte en een bassin à flot, het diep blijvende stuk achter de sluisdeur. Daar liggen we dan ook. Van heinde en verre komen de toeristen de stad bekijken. Rond de haven struikelen de flanerende hooggehakte dames over de hobbelkeien. De terrasjes doen ook in dit jaargetijde goede zaken en alle winkels zijn op tweede pinksterdag open. Ik moet me niet voorstellen hoe het hier in de zomer is. De havenmeester vertelde dat in het pinksterweekend de haven helemaal vol had gelegen. In juli en augustus schijnt dat iedere dag zo te zijn. Hier geldt het principe: vol is vol en reserveren kan niet. Goed dat we vroeg in het jaar zijn.

Achter één van de Vauban fortificaties is een gevangenis gebouwd in dezelfde stijl. De muren zijn opgetrokken uit vergelijkbare steenbrokken. Ironisch genoeg ligt de ingang van de penitentiaire inrichting aan het Place de la Liberté. Bij het terrein staat een bordje: "Propriété Privé de l'Etat". Voor Nederlandse begrippen lijkt dat een tegenspraak, hoe kan iets privé zijn en toch staatseigendom? In Frankrijk ligt dat blijkbaar anders.

In de haven ligt een zeiljacht met de opvallende naam Jubilate Deo. Clemens Kok, de schrijver van zeilboeken en zeilverhalen, vertelt in zijn boekje Langs Europa over de ontmoeting met een Engelse dominee. Toen hij uitgenodigd werd voor een drankje probeerde men hem meteen op nogal agressieve manier te bekeren. We vermoeden dat diezelfde dominee nu hier vlak bij ons is afgemeerd. Mocht hij me iets te drinken aanbieden: ik heb andere bezigheden.

Fietsen op Ré (28/5)

Op het Île de Ré hebben ze een flink aantal fietsroutes uitgezet. Daar wordt dan ook dapper gebruik van gemaakt door mensen op huurfietsen, huurtandems en met huuraanhangwagens voor kind of hond. Fietsen blijkt een lastige bezigheid. Als er naast de Fransen dan ook nog zeer veel Engelsen op de fiets klimmen dreigt het zo nu en dan aardig uit de hand te lopen. We hebben het vermoeden dat de basisscholen in Engeland op dit moment vakantie hebben. Er rijden veel ouders met jonge kinderen over de fietspaden die hun kroost in het Engels wijzen op de gevaren van het tweewielerverkeer. De fietspaden hier zijn over het algemeen prima geasfalteerd maar om de fietsers niet in gevaar te brengen en ze te dwingen uit te kijken moeten ze bij iedere hoek stoppen en voorrang verlenen, zelfs als het de uitrit van een boerderij betreft. Op de kaart van het eiland, gratis af te halen bij het toeristenbureau, staan de eisen waaraan fiets en berijder moeten voldoen. Zo is een lichtgevend hesje verplicht na zonsondergang, evenals voor- en achterrem en wordt de valhelm ten zeerste aanbevolen. Je voelt je als fietser totaal niet serieus genomen. De fiets is blijkbaar een soort speeltje, geen vervoermiddel.

Oesters, asperges en een spookhuis (29/5)

Achter de torens van la Rochelle ligt de oude haven. De zandstenen bewakers van de stad domineren de invaart. Vroeger werd er een ketting tussen de oevers gespannen zodat vijandige schepen niet binnen konden komen. Wij zijn er zonder problemen tussendoor gevaren en ik ben er met Shippy, ons rubberbootje nog een paar keer heen en weer langs gegaan. Maar dat was zogenaamd om de buitenboordmotor te testen. Langs de oude haven vind je de talloze terrasjes waarop koffie wordt gedronken en twee maal per dag wordt gegeten. Als je door de grote stadspoort de oude stad binnenloopt kom je in de smalle winkelstraatjes die een sfeer van eeuwen uitstralen. Een van deze straatjes leidt naar de Halles. Voor deze overdekte koopschuur staan de kraampjes met groenten en fruit. Voor het eerst vinden we de prijzen op de markt niet idioot hoog.

Dat is een van de dingen die opvallen in Frankrijk, de prijzen op de markt zijn hoger dan in de supermarkt. In Nederland is dat vaak andersom. Toch kwamen we nog nieuwe aardappels tegen voor de weggeefprijs van €10,90 per kilo. In de hal worden erg veel zeebeesten verhandeld. Er zijn twee winkeltjes die uitsluitend oesters verkopen van verschillende oesterbedden in de omgeving en in verschillende groottes. Ik heb van twee soorten een half dozijn gekocht, maar toen de verkoopster éénmaal verkeerd had geteld, kreeg ik er twee maal zeven. Liever eentje extra dan er weer een af halen. Bij de supermarkt verkochten ze een oestermes dus we konden er tegenaan. Hanneke heeft van beide soorten er één genomen en het daarna opgegeven. Ik heb het dozijn opgegeten. Niet onsmakelijk, maar mijn lievelingseten zal het niet worden. Op de markt hadden ze mooie asperges en op de boot lagen nog eieren, dus vanavond gesmuld van een traditionele aspergemaaltijd.

Tegenover onze ligplaats, op de kade direct achter de toren is dit weekend kermis. Gisteren heb ik lang lopen zoeken om het havenkantoor te vinden. Dat was verstopt achter de schiettent en het spookhuis. Om te gaan douchen moet je je tussen de twee pretwagens door wringen. In onze pilot stond de waarschuwing dat het in de oude haven wel eens rumoerig kon zijn. Dan zijn ze er zeker geweest toen er kermis was. Het is nu in elk geval een behoorlijke herrie. Vijf soorten muziek door elkaar en iemand die zijn attractie aanprijst met Paard van Troje volume. Degenen die daar wel eens een optreden hebben meegemaakt weten waar ik het over heb. Vanmorgen waren ze alles nog aan het opbouwen. Toen was het stil. Het enige wat je hoorde was een stofzuiger. Het spookhuis werd schoongemaakt voordat de bezoekers kwamen.

La Rochelle bij de invaart

The party's over (31/5)

Dit weekend was het feest. Er was drie dagen kermis en gisteravond en vanmiddag trok een optocht met praalwagens en muziek door La Rochelle. Bij het boodschappen doen zagen we al mensen met klapstoeltjes langs de weg zitten. We hadden niet op het programma van activiteiten bij het toeristenbureau gekeken dus we wisten niet wat er aan de hand was. Maar er klonk muziek aan het eind van de straat en op het grote plein zagen we praalwagens staan. Toen was het duidelijk.

Nadat het donker was geworden trok een verlichte carnavalsoptocht door de straten en over de boulevard. Groepen dansers strooiden confetti in het publiek en tergend langzaam reden er knipperende en muziek voortbrengende eenden, kastelen, piratenschepen, spoken, priesters en andere enge beesten langs.

Op de kade en in het park bij de torens was de kermis in volle gang. Tot vier uur 's-nachts was het een kakafonie. Het was een hele mooie kermis met alles er op en er aan, van botsauto's tot reuzenrad en van suikerspin tot horlogegrijpers. Met iedere keer weer het gegil van de mensen in de schommel die over de kop ging.

Zondagmiddag werd de optocht bij daglicht nog eens over gedaan. Nu was de beschildering van de wagens beter te bewonderen. Ook de dansgroepen waren beter te zien. Jammer dat het begon te miezeren en het een graad of vijftien was. De iets te dikke dansende meisjes in bikini hadden zichtbaar kippenviel en de Caribische steelband kwam ook niet helemaal tot zijn recht.

Om zeven uur verstomde de muziek op de kermis. Het licht het spookhuis ging uit. Als voorschot daarop hadden in de loop van de middag de E en de R van THRILLER het al opgegeven en even later ook de T en de H. Maar de rest gaf de bedoeling van de attractie ook goed weer. In een razend tempo werden alle kramen afgebroken en ineengeschoven. De motoren werden gestart en men vertrok. Voordat het helemaal donker was, was de kade leeg en bleef op het grasveld niets achter dan zwerfvuil. Ik ben er van overtuigd dat de reinigingsdienst er voor zorgt dat daar morgen niets meer van te zien is. Voorlopig kunnen wij vannacht in elk geval weer eens rustig slapen.

Kermis bij de haven

Boyardville (3/6)

Vandaag zijn we op het Île d'Oléron gaan fietsen. We liggen in Saint Denis aan de noordpunt. De haven is alleen bereikbaar als het water hoog genoeg is. Voor de ingang ligt een rotsdrempel, de kom zelf is diep genoeg zodat we met het tij mee kunnen stijgen en dalen. Gisteren hebben we de punt van het eiland al te voet verkend, nu dus iets verder met de fiets. Onverwachts bleek er een fietsroute door het bos te lopen. Het nadeel van varen is dat je wel mooie zeekaarten hebt, maar dat de landkaarten er een beetje bij inschieten. De kaartjes die de toeristenbureaus (meestel gratis) verstrekken zijn vaak ontoereikend en behoorlijke fietskaarten zijn niet te krijgen, of we willen geen geld uitgeven aan een kaart die je éénmaal gebruikt en dan weer kunt weggooiden. Dus behelpten we ons met soms belabberde kaarten. Door de oranje spuitbuspijlen op de weg te volgen kwamen we op een mooie fietsroute terecht naar Boyardville. Dat is een dorp met een droogvallend kanaal en een getijdenhaven aan de oostkust van Oléron, ontstaan in de tijd dat Fort Boyard werd gebouwd. Het was de plaats waar de bouwers woonden. Fort Boyard is een rare steenklomp midden in de baai, natuurlijk weer ontworpen door Vauban. De fortenbouwer had volgens de overlevering al zijn bedenkingen. Hij schijnt tegen Lodewijk XIV gezegd te hebben dat het evenveel moeite zou kosten om je tanden in de maan te zetten als om op de zandbank een fort te bouwen. Maar de kanonnen konden de doorgang onvoldoende vanaf de kust bestrijken dus het fort kwam er. Ironisch genoeg was de kanonnentechniek 55 jaar later, toen het fort klaar was, zo ver voortgeschreden dat het gebouw overbodig was. Nou ja, het kan nu mooi gebruikt worden voor spelletjes met min of meer Bekende Nederlanders. Oléron is na Corsica het grootste Franse eiland. Het is vlak en ook hier tref je weer veel zoutpannen aan. De noordpunt kent een flink aantal ondiepten waar je de grondzeeën vanaf de kant ziet kolken. Morgen vroeg gaan we er om heen, richting Gironde. We moeten daar op laag water aankomen om met de stroom mee de rivier op te gaan. Dat vereist dus enige planning. De windverwachting is goed dus we zullen de wekker zetten.

Gironde (5/6)

Volgens onze vaarwijzer moesten we dus op laag water aankomen om de stroom mee te hebben. We waren al gewaarschuwd voor de brekers aan de ingang van de Gironde. Nu namen we aan dat dat met het rustige weer wel mee zou vallen. Niet dus. Van grote afstand waren de schuimende koppen te zien. We zijn maar wat verder op zee gaan varen om ze te vermijden. Daar maakten we kennis met de ocean swell, de lange golfslag van de zee die vanaf de oceaan het continentale plat oploopt. Iets zuidelijk van de Girondemond zakt de zeebodem naar een dikke vier en een halve kilometer, zo'n honderd kilometer uit de kust. Onvoorstelbaar: de Mont Blanc onder je schip. De stroming die daar vandaan komt levert aan de kust stevige rollers op.

Toen we, ondertussen op de motor, de rivier opdraaiden hadden we een rare situatie: rollers mee, wind tegen en naar we dachten stroom mee. Alleen gaven de instrumenten een snelheid aan van nog geen twee knopen. Ik dacht dat de snelheidsmeter kapot was, maar dat was weer onwaarschijnlijk. Satellieten die niet goed met je GPS communiceren? Lijkt me vreemd! Uiteindelijk bleek de verklaring simpel. Onze pilot zat er naast. Je moet niet op laagwater maar een uurtje of twee er ná bij de aanloop van de Gironde aankomen. Nu hebben we twee uur de volle ebstroom tegen gehad. Na het keren van het tij raceten we de rivier op.

De haven van Port Medoc heeft niet veel, het achterland is mooi. Prachtige fietspaden door het bos en stille brede zandstranden die zich honderd kilometer naar het zuiden uitstrekken. Toen we bij de boot terug kwamen kwam er bezoek: de douane. Vier man sterk met pepperspray, wapenstok en pistool. We moesten alle papieren laten zien en via de radio werden onze antecedenten en die van de boot gecontroleerd. Blijkbaar was alles in orde want na een half uurtje schrijven vertrokken ze weer. Nu heb ik een bewijs van goed gedrag in het logboek. Voor een eventuele volgende controle.

Een motorboot met een verkleedkist (7/6)

In Port Medoc aan de Gironde werden we opgeschrikt door de aankomst van een enorme motorboot. Drie dekken hoog en 60 voet (18 meter) lang. Hij kwam naast ons liggen aan een steigertje dat berekend was voor een boot van 10 meter. Bij het aanleggen spetterde hij met zijn zijwaarts gerichte uitlaten ons dek en de te drogen hangende handdoeken nat. Eigenlijk had hij veel beter op onze plek kunnen gaan liggen. Wij hadden aan de andere kant een grote steiger. Maar hij vroeg niets en wij hadden toestemming van de havenmeester. De boot lag stil, hij liet tegen het verwaaien zijn anker zakken, de motor ging uit en de disco-dreun ging aan.

Van de vlagvoering van deze boot klopte niets. Hij had achterop de Britse red ensign. Dat is de vlag die bestaat uit driekwart rood en één kwart gewone Britse vlag. Dit is de normale zeevlag voor Engelse schepen. De Union Jack (of St. George's flag) is een typische landvlag die je nooit op schepen ziet. Hij kan alleen gehesen worden als er een admiraal van dienst aan boord is of door leden van een zeer exclusieve Engelse maritieme club. Hij had hem echter op het bovendeck, naast de Franse vlag. Soms zie je op boten ook de blue ensign. Die is zoals de naam al zegt driekwart blauw. Die wordt alleen gevoerd met speciale toestemming door (ex-)leden van de Britse marine.

Ik heb de opvarenden vriendelijk doch dringend verzocht hun klereherrie wat zachter te zetten omdat ik graag ook iets van mijn eigen muziek wilde horen. Uiteraard deed ik dat in het Engels. Daar werd eerst in het Frans op gereageerd dat men mij niet verstond, totdat ik fijntjes duidelijk maakte dat het toch een Engelse boot was. Dat werd schoorvoetend toegegeven. De muziek ging zachter.

De volgende morgen voeren ze weg. Tot mijn verbazing hadden ze nu een blue ensign gehesen die er splinternieuw uitzag. Ik snapte er helemaal niets meer van maar Hanneke had een eenvoudige verklaring: ze waren gewoon de hele verkleedkist aan het uitproberen.

Bergen aan de horizon (8/5)

Toen we van Capbreton naar St. Jean de Luz voeren was het een beetje heilig. Aan de horizon verscheen een schaduw boven het land. Pas langzaam drong het door: bergen. De kustlijn was de laatste tien mijl al veranderd. De zandstranden en duinen hadden plaats gemaakt voor rotsen. Maar omdat we nogal ver uit de kust voeren en het niet erg helder was, was dat niet opgevallen. Het gekke van een gebergte is dat het plotseling uit de vlakte kan oprijzen. We kennen dat van de fietstochten. De Vogezen hangen dreigend aan de horizon als je vanuit Luxemburg naar het zuiden gaat en in Bern zie je de Eiger en de Jungfrau hoog boven de vlakte uittorenen. We wisten ook wel dat we bij de uitlopers van de Pyreneeën zouden uitkomen, maar vanaf zee hadden we ze nog nooit gezien. Het is dan nu ook een heel raar gevoel, in een haven liggen met bergen vlak bij. Weliswaar is La Rhune, de berg met de roodwit gestreepte toren er op slecht 905 meter hoog, maar we beginnen wel op zeeniveau. Overmorgen of donderdag gaan we met de bus een stuk naar boven en dan wandelen naar de top. Weer eens ouderwets de hoogte opzoeken.

Aan de Spaanse grens (12/5)

Van dat bergwandelen is (nog) niets gekomen. Het weer was te slecht. Steeds buien en bergen die zich verstopten in de wolken. We hebben tussen de buien door wat rondgelummeld in St. Jean. Ook hier viel weer op dat de Fransen zich alleen en uitsluitend wensen te verplaatsen per auto. Toen we naar de grote supermarkt van Leclerc liepen moesten we eerst het enorme parkeerterrein over. Er lopen zebra's van het parkeerterrein naar de winkel, maar niet van de zijweg naar het parkeerterrein. Toen we naar de stad terug wilden lopen eindigde het voetpad tegen een grote lichtmast, om enkele meters verder door te gaan naar een oversteekplaats. Heel hightech riep een dame dat hij rood was. Toen hij op groen sprong kwam het verkeer meteen de hoek om razen zodat we toch nog bijna overhoop gereden werden. Het voetpad leidde ons vervolgens via

doornstruiken en een trapje naar het erf van een afgebrand huis en via een zijweggetje de stad weer in. Boodschappen doen bij de hypermarché wordt op die manier spitsroeden lopen. Maar in de winkel was ongeveer alles wat je maar kunt bedenken te koop.

Nu liggen we in Hendaye, de grensplaats met Spanje. Aan de overkant van de rivier ligt Fuenterrabia, waar een klein bootje mensen heen brengt (en weer terug). Morgen laten we ons over zetten en dan lopen we een flink stuk stroomopwaarts de rivier langs en dan via de brug weer terug naar de boot. Dat wil zeggen: dat is het plan. Maar we weten ook hoe het met onze plannen vaak gaat. We zullen zien.

Optocht tijdens het Feria Medieval in Hondarribia

Hondarribia (13/5)

Sinds een tijdje heeft Fuenterrabía weer zijn oude Baskische naam Hondarribia (zandbank). Onze gids gebruikt nog de Spaanse naam, maar sinds vandaag weten we beter. We zijn vanaf Hendaye door het pontje over gezet naar de andere kant van de rivier. De oude stad kent veel smalle straatjes met balkons waaraan de was te drogen hangt of waar gekleurde vlaggen aan hangen. Het is feest! Meteen het eerste weekend vallen we met de neus in de boter. Overal stalletjes met quasi-middeleeuwse producten en een stoet van muziek makende dansende poppen en verklede mensen. Midden juni wordt hier altijd het Feria Medieval gehouden in de oude ommuurde stad. Op het plein bij de kerk laten smeden hun ambacht zien, naast een dame met wol en de bijbehorende schapen. Veel optochten hebben duidelijk een symbolische betekenis, iets wat ons natuurlijk grotendeels ontgaat. De grote Magere Hein met zeis die wordt begeleid door muzikanten met zombie-achtig geschminkte gezichten begrijp ik nog wel, maar een fel groene vogel in combinatie met een eenhoorn is me minder duidelijk. Het is in elk geval mooi en boeiend om te zien.

Na het feest in de stad viel de wandeling rond de baai tegen. Het beloofde wandel/fietspad bleek niet te bestaan en tussen de weg en het water lag aan de Spaanse kant een heel (weliswaar klein) vliegveld. Misschien hadden we beter het bootje terug de rivier over kunnen nemen.

Ook hier valt weer op hoe behulpzaam de mensen van de toeristenbureaus zijn. Het meisje dat ons hielp gaf meteen een kaart en een beschrijving in het Engels. En toen ze begreep dat we Nederlanders waren werden we gedag gezegd met een zeer vriendelijk "doehoei!".

San Sebastián (15/5)

San Sebastián heet in het Bask Donostia. Het is wel verwarrend, al die verschillende aanduidingen. Net als de vriendschapsvlaggetjes. Als je alleen een Spaans vlaggetje hebt zijn de Basken boos, als je alleen een Baskisch vlaggetje hebt beledig je de Spanjaarden en heb je ze allebei dan vinden allebei de groepen dat die van hun boven hoort. We hebben het Spaanse vlaggetje boven gehangen. Dat moest van de Fransman naast ons.

De stad is een verrassing. Het oude centrum kent smalle straten die allemaal autovrij zijn. Dat moet ook wel met een breedte van een meter of vier. Het was er druk met flanerende mensen en ondanks de zondag waren flink wat winkels open. Het aantal kroegjes is niet te tellen. Overal staan op de bar schalen met tapas (en die heten dan in het Baskisch weer pintxos). Uiteraard hebben we de eerste avond een van de tentjes uitgeprobeerd, witte wijn met een bord vol hapjes. Dat was een prima vervanger voor de avondmaaltijd die we eigenlijk op de boot gepland hadden.

De haven kent zeggen en schrijven twee bezoekersplaatsen. Aan een kleine drijvende ponton kan tweemaal een schip van twaalf meter afmeren, daarna wordt het dubbel liggen. Het is bovendien nogal ondiep. Op laag water zaten we aan de grond. De bodem is hard dus we zakten ook niet weg. Een vreemd gevoel om zo op de kiel te steunen en te zien dat het dek ten opzichte van de steiger is gestegen. Maar het was geen probleem: een half uurtje na laag water dreven we weer.

Het gebrek aan bezoekersplaatsen in de haven schijnt een gevolg te zijn van de sterke positie van de visserslobby. Jammer, in de jachtclub, de Real Club Nautico de San Sebastián probeert men het je zeer vriendelijk naar de zin te maken. Daar zijn de sanitaire voorzieningen en dat is de plaats waar je je liggeld betaalt. Het is een club die de naam koninklijk waar maakt. In het clubgebouw staan echte clubfauteuils en het terras heeft ligstoelen. De terrastafels worden gebruikt door in maritiem-modieuze kleding gestoken borrelende dames en heren. Het geheel straalt een sfeer uit van luxe en oude tradities. We werden minzaam toegeknipt toen we kwamen douchen. We kregen een spierwitte handdoek aangeboden en stapten via de fitnessruimte de douchegelegenheid binnen. Wel gescheiden natuurlijk, de dames aan de rechterkant de trap af, de heren links aan de andere kant van het gebouw. Onderscheid moet er zijn tenslotte.

Een nogal ruig stukje (16/5)

Vanaf San Sebastián zijn we verder langs de kust gaan hoppen. In eerste instantie wilden we de Rio de Orio opvaren om daar te gaan liggen in de haven. Toen we bij de kust kwamen zagen we een grote brug met druk autoverkeer boven de ligplaatsen uittorenen. We zijn vier mijl doorgedaan naar Getaria. Dat is een oude vissersplaats waar vandaan vroeger de walvisvaarders vertrokken. Het heeft een klein oud centrum met een 14e eeuwse kerk die opvallend boven de stad uittorent. Onder de kerk door loopt een oude tunnelweg de stad in. De kerk zelf bestaat uit drie verdiepingen. De laagste herbergt een klein altaar en vanaf de bovenste kijk je op het hoofdaltaar. De onderste deur zit naast de tunnel en de hoofdingang leidt naar de middelste verdieping. Volgens mij een uniek bouwwerk. Bij de kerk staat het standbeeld van Juan Sebastián de Elcano, een van de kapiteins van de schepen die met Magellan als eersten de wereld rond zeilden. Hij was de enige van de vijf die de tocht overleefde. Op 6 augustus is er voor hem een fiesta, daar hebben we maar niet op gewacht.

Van Getaria naar Zumaia is het slechts vijf mijl. We vertrokken om een uur of twee met een redelijk windje. Voor het gemak hadden we in de havenkom het zeil gehesen. Direct buiten de pieren trok de wind aan tot tussen de 30 en 35 knopen. Dat is een harde tot stormachtige wind. Meteen liep Chirripo uit z'n roer. Voor de niet-zeilers: een schip loopt uit z'n roer als je met teveel wind te scherp, bijna tegen de wind in dus, probeert te varen. Het zeil krijgt dan teveel druk en de boot dreigt om te slaan. Nu kan een boot als de onze niet omslaan vanwege zijn zware kiel, zo is hij ontworpen. De boot wordt onbestuurbaar, gooit zijn kop in de wind en komt rechtop. Maar je ligt wel stil en hebt even helemaal geen controle meer over wat de boot doet. Op een stuk met nogal wat golven is dat niet zo aangenaam. We hebben de genua ingerold en zijn ruimer gaan varen. Daardoor moesten we een flink stuk de zee op. Dat was niet zo erg want daar was het dieper en waren de golven rustiger. Het gevolg was wel dat de tocht ongeveer tweemaal zo lang werd. Toen we het aanloopkanaal naar Zumaia, de volgende haven, binnenliepen kwamen we weer in de beschutting van de bergen terecht en viel de wind terug tot zwak tot matig. Dat was ook wat het weerbericht ons had voorspeld. Maar dat weerbericht had ik ook bekeken op de Spaanse site tiempo.se, en dat is blijkbaar een site voor landrotten.

De havenmeester van Mutricu (19/5)

Mutricu is een lief plaatsje dat tegen de berg is gebouwd. Het heeft smalle straatjes, twee pleintjes en twee liften voor mensen met een rolstoel. Dan kunnen die ook naar de hoger gelegen plaza's. Volgens onze pilot is er in de haven geen plaats voor jachten, maar de haven hoort wel tot de club, de plaatsen waar we met ons passeport escales gratis liggen. Op de website van de haven hadden we gezien dat er een paar splinternieuwe kades waren aangelegd. Men wil blijkbaar passerende zeilers lokken. De vingerpielen zien er inderdaad uit alsof ze gisteren zijn aangelegd. Ook het sanitair is bijna ongebruikt. We worden opgevangen door een man in een lichtgevend wegwerkershesje met een Freek de Jonge uilenbril op. Hij spreekt alleen Spaans maar met veel geglimlach en handen en voeten worden we welkom geheten. We moeten dertig euro borg betalen voor de elektronische sleutel voor het hek en de douches en hij schakelt de stroom bij de boot in. Later op de dag helpt hij ons als we het toiletgebouw niet in kunnen. Weliswaar heeft hij geen dienst meer, maar hij wandelde toch met zijn dochter van acht langs.

Midden in de haven is een kade waar de vissersboten aanleggen. Daar is ook een restaurantje met houten tafels en een bord aan de muur waarop vermeld staat dat ze gegrilde sardientjes serveren. Dat gaan we vanavond eten. Om acht uur Skypen we met zoon Igor en daarna lopen we naar het restaurant. Niemand te vinden. Ook in de rest van de stad lijkt er nergens wat te eten te krijgen. Er zitten wat mensen op terrasjes maar die drinken wijn en bier. We nemen aan dat we veel te vroeg zijn, in Spanje eet men laat tenslotte. Nadat we een tijd hebben rondgelopen vinden we bij de haven een tentje waar twee tafeltjes bezet zijn met eters en een jong stel op een menupapiertje zit te kijken. We gaan zitten. Na een kwartier komt de bedienende schone, cowboylaarzen, strak kort broekje en tatoeage van een windroos op haar schouder, ons in bijna

onbegrijpelijk Engels vertellen dat we pas over 40 minuten, eh, een uur kunnen eten maar dat we bij een "house" (vaag wijsgebaar) "meat" kunnen krijgen. Dat was het zaakje wat dicht was. We krijgen een beetje de indruk dat niet iedereen hier op toeristen is gesteld. Gelukkig hebben we nog opbakstokbrood en eieren op de boot. Hoeven we niet met een lege maag naar bed.

De volgende morgen is het havenkantoor dicht. De schoonmaakster zegt dat de havenmeester over tien minuten komt, maar een half uur later vertelt de man van de gemeente dat het kantoor op vrijdag pas om drie uur open gaat. We maken een envelop met het kaartje en onze bankrekening om de borg terug te vragen en willen gaan. Op dat moment komt de havenmeester met een grijns van oor tot oor en dertig euro in zijn hand aanlopen. Hij keek thuis uit het raam en zag dat we op het punt van vertrekken stonden. We bedanken hem hartelijk en gooien los. Als we de haven uitvaren zien we hem op de kade staan. Hij zwaait ons uit.

Mutricu

Bilbao (21/6)

Bilbao is natuurlijk Guggenheim. Maar het is ook een mooie stad met een oud gedeelte vol tapasbars in smalle straten en mooie kerken. Vanaf de schandig dure haven brengt de metro je snel en comfortabel in de stad. Anders dan in Rotterdam, waar de metro vooral wordt gebruikt door de mensen met lagere inkomens, is hij hier een echt openbaar vervoer. Schoon, snel en goedkoop.

Het oude centrum is druk en sfeervol met 's-avonds bandjes op straat en veel terrasjes, al dan niet geïmproviseerd door de rokers die zich scharen rond de wijnvaten, neergezet als tafeltjes op straat. Over de rivier gaat de transbordeur, de hangpont aan een Eiffeltoren-achtige constructie. Het is al de derde die we zien, na Rendsburg en recenter Rochefort. We hebben er nog zes te gaan, meer zijn er niet in de wereld. Bij deze kun je met een lift naar boven en dan terug lopen over de meccano-constructie waar de pont aan hangt.

De haven ligt tien kilometer stroomafwaarts van de stad. Op de brede boulevard flaneren de mensen en op het strand er voor wordt hutjemutje gezond. Bij onze ligplaats is een uitgaanscentrum met restaurants, een bioscoop en het eerste hawker-centrum wat we sinds Azië zijn tegengekomen. Een grote ruimte met terras waar je eten kunt bestellen bij diverse zaken. Ook de drank kun je apart afhalen. Handig als de één bij McDonalds wil eten en de ander meer trek heeft in pizza.

Op zondagochtend zijn we vroeg de stad in gegaan om vóór de drukte in het Guggenheim te zijn. Er bleek een retrospectief van Jeff Koons te zijn, naast de permanente tentoonstelling van mijn favoriete schroothandelaar Richard Serra. In een zaal van 30 bij 130 meter staan zijn roestige ijzeren platen de ruimte te vullen. Nog veel grootser dan die in Boymans of in Kröller Möller. Koons' werk was grotendeels bekend, maar het heeft iets om het varken en Michael Jackson met de aap in het echt te zien. Volgens mij begrijp ik bijna niets van alle vormen en symboliek die er in het gebouw zelf zitten. Herkenbaar zijn boomstructuren en een raam wat op een oog lijkt, maar verder is het een fascinerend spel van licht en ruimte, waarbij het opvallende gebouw gek genoeg buiten bijna weg lijkt te vallen in het stadsbeeld. Tot je weer ziet hoezeer het domineert.

In de metro zaten veel mensen in een oranje T-shirt met onbegrijpelijke Baskische tekst. Bij de rivier, langs het museum, was een manifestatie waarbij een lint werd gevormd van gekleurd katoen met leuzen. Er klonk Baskische muziek en de boeren- en boerinnenpoppen uit Hondarribia kwamen ook weer langs gedanst. Blijkbaar kwam men op voor meer autonomie of zoiets. In elk geval was het een vrolijk, vreedzaam en gezellig samenzijn. Dat schijnt hier in de buurt wel eens anders te zijn geweest.

Guggenheim met Baskische manifestatie

Spaans eten (22/6)

Vanavond hebben we heerlijk gegeten. Kwartelpootjes met gebakken aardappelen en mais en een salade met vijgen en Spaanse bleu. Toen we eergisteren in de supermarkt van Bilbao voor een aantal dagen boodschappen deden hebben we boeiend uitzien vlees meegenomen voor het enorme bedrag van € 2,99. We wisten ook niet precies wat het was, maar je moet wel eens iets uitproberen. Onze vaarwijzer waarschuwt weliswaar voor vreemd Spaans eten, koeienoren, hersenen enzo, maar het zag er goed uit. Toen Hanneke het uit de ijskast haalde hebben we eerst nog staan piekeren wat we gekocht konden hebben. We dachten nog even aan kikkerbiljetjes, maar daar leek het toch bij nader inzien niet op. Gelukkig hebben we goed internet: van Dale! Codorniz blijkt kwartel te zijn. Haal je zomaar kwartel uit het schap van de supermarkt voor een belachelijke prijs. Wat een land.

Santander (24/6)

Omdat het weer mooi is zijn we in Santander honderd meter van het strand voor anker gegaan. Het grote voordeel daarvan is dat je dan gebruik kunt maken van de douches die daar aanwezig zijn. Naast ons ligt een gigantische catamaran die een blauw-geel-groene vlag met drie groene ruiten in het midden voert. We hebben geen idee waar hij vandaan komt. Verder zijn er geen ankeraars. Wel waterfietsen met een waterglijbaan erop en op het strand veel zonnende badgasten. We zijn naar de kant gegaan en hebben uitgebreid de stad verkend. Men is bezig de boulevard op te knappen. Gedeeltelijk is dat project klaar, bij ons in de buurt nog niet. Ook het nieuwe shoppingcentrum staat nog in de steigers. Santander heeft een leuke markthal, onderverdeeld in en visgedeelte en overig food. Opvallend is het verschil in prijzen met Frankrijk, de vis kost ongeveer de helft, maar ook het aanbod is anders. Je ziet hier helemaal geen krabben en kreeften. Dat hadden we al kunnen vermoeden want langs de kust zijn we bijna geen vlaggetjes van kreeftenkooien in het water tegengekomen. Bij de slaggers op de markt zagen we boeiende onderdelen te koop: varkensoren, varkenspoten, schapenkoppen met kraaloogjes, lamshersenen, uitgesteld in hun eigen schedeldak en iets wat leek op varkenshuid. Zo zag het er tenminste uit, een soort slordig opgevouwen tafelkleed in varkenskleur. We konden er niet achter komen wat het was. De prijzen in de supermercado's liggen beduidend lager dan in Frankrijk of Nederland. Eén ding kunnen we niet vinden: lekkere olijven. We zijn verslaafd aan rimpelige Griekse olijven, de soort die met zout wordt ingemaakt. Hier hebben ze vele soorten, maar allemaal smaken ze een beetje flauwig. We blijven in elk geval doorzoeken.

Onze baai ligt direct achter de punt waarop het kasteelachtige gebouw staat dat ooit door de dankbare bevolking aan het Spaanse vorstenhuis is gedoneerd. Tegenwoordig wordt het gebruikt als conferentiecentrum. Je kunt met een toeristentreintje rondgereden worden door het park. Er liggen replica's van drie 16e eeuwse schepen waarmee het Amazonegebied is verkend en een balsahouten vlot dat de Stille Oceaan is overgestoken. Vooral de zeilbootjes zijn fascinerend. Ze zijn maar anderhalf keer zo groot als Chirripo. De mini-dierentuin, een stukje verderop, is wat in verval. Er zijn vier oude bassins waarvan er één drooggevallen was. De drie zeeleeuwen lagen zielig in het zand. Er naast dreven twee zeeleeuwen en daar aan grenzend was een verblijf van een tiental mottige pinguïns die apathisch voor zich uit starden. De vierde herbergde en stuk of twintig tamme eenden. Hanneke stelde voor om vannacht naar de kant te zwemmen en dierenbevrijdingsfront te gaan worden. Dat gaat me wat ver. Nog even en we moeten ook nog naar de andere kant van de stad, naar het Plaza de Toros.

In de vissershaven (25/6)

Het is een hele mond vol: San Vicente de la Barquera, qua haven stelt het niet zoveel voor. Er zijn wat drijvende steigertjes maar daar liggen alleen kleine vissersbootjes aan en de ankerboeien liggen in een stuk dat bijna droog valt. Toen we binnen liepen kwam net de baggeraar naar buiten om voor de kust het opgeslurpte zand te lozen, ook niet bepaald vertrouwenwekkend als in de pilot staat dat de havenmonding behoorlijk kan dichtslibben. Met een schuin oog op de dieptemeter voeren we de haven in. Aan de kade lagen veel grote vissersboten. Daar was het dan ook ruim diep genoeg. Aan een paar mannen bij de losplaats voor vis hebben we gevraagd of we langs de afgemeerde schepen konden aanleggen. Dat kon. Om niet teveel omhoog te hoeven klauteren hebben we een kleine boot opgezocht om naast te liggen. We zijn boodschappen gaan doen. Toen we terug kwamen was er een regelneef die vertelde dat we best mochten blijven liggen, maar dat de vissers morgenvroeg om half vier zouden uitvaren. Of we daar maar even rekening mee wilden houden. Bij navraag bleek alleen de barca blanca te blijven liggen. Er was geen witte boot te bekennen. Toen ik een man met een paar steeksleutels maatje 40 een boot op zag stappen heb ik gevraagd of zijn rode boot (met witte brug) misschien bleef liggen. Zeker wel, tot zondag. We mochten ook langszij. Dat betekende in elk geval een ongestoorde nachtrust.

San Vicente is weer zo'n stadje met een zeer oud centrum. Op de heuvel die boven de gedeeltelijk droogvallende riviermond uitsteekt hebben sinds de middeleeuwen een kasteel en een kerk gestaan, geflankeerd door huizen en omringd door een stevige stadsmuur. In het kasteel is een museum met maquettes van de stad door de verschillende eeuwen heen. Ook hier valt weer op hoe weinig er eigenlijk in die eeuwen aan het centrum is veranderd. Hoogstens zijn er rond de oude stadskern wat huizen bijgebouwd.

San Vicente de la Barquera

Paleontologische graffiti (27/6)

Gisteren hebben we een aantal keren onze bestemming veranderd. Toen we uit San Vicente vertrokken was het heilig op zee. We voeren langs de mooiste kust van Spanje, waar je de Picos d'Europa, bergen met toppen tot 2600 meter, moet kunnen zien en we zagen niets. De wind stond verkeerd op de kop en we besloten Llanes aan te lopen. De pilot was nogal negatief over deze kustplaats, maar nood breekt wet. Vlak voor Llanes draaide de wind. Dus zijn we doorgevaren naar Ribadesella, ook een plaats waar we geen goede aanlegplaats verwachtten, maar wel een die gunstiger beschreven werd. Dat viel geweldig mee. We liggen aan een mooie steiger met water en elektriciteit. Sanitaire voorzieningen zijn er niet, maar douchen met onze eigen waterslang gaat ook prima bij deze temperatuur. Gisteravond trok het open en keken we tegen een prachtige bergrug, onderdeel van de Picos aan. Bovendien is Riba, zoals de plaats hier genoemd wordt weer een heel leuk, levendig stadje met pleintjes, veel sidrerias, waar cider wordt geschonken, en restaurantjes. Een van de attracties van de stad is de grot Tito Bustillo, genoemd naar de ontdekker. In de grot zijn 17.000 jaar oude rotstekeningen. Zes keer per dag is er een rondleiding waarbij maximaal 15 mensen naar binnen mogen. Gelukkig hadden er mensen afgezegd, dus we konden mee. Er waren twee grotten te bezoeken, een met een immense zaal met een gat in het plafond waardoor een bundel zonlicht naar binnen scheen. Alsof er een kolom mist schuin naar de grond wees. De weerkaatsing op de bodem verlichtte de gehele ruimte. Weer een geluk: het was buiten zonnig. De tweede grot heeft een galerij die uitmondt in een rotskamer met tekeningen van paarden en herten. Jammer genoeg kun je niet beschrijven welk een overweldigende indruk deze eeuwenoude graffiti maakt. Natuurlijk ken je rotstekeningen van afbeeldingen, maar om ze in werkelijkheid te zien....

We laten de boot een paar dagen in Ribadesella liggen en nemen de bus de bergen in. Waar we precies heen gaan is nog niet duidelijk, daar kan het toeristenbureau in Arriondes, het eindpunt van de bus ons meer over vertellen. Hier worden we in elk geval niet wijzer. Dus: de paden op, de bergen in.

Ribadesella met de Picos d'Europa

Slapen onder een tafellaken (30/6)

We zijn drie dagen de bergen in geweest. Eerst met de bus naar Covadonga. Dat is een Lourdes-achtge bedevaartplaats, compleet met grot en vijf missen per dag in de enorme kerk. We zijn de poppenkast meteen ontvlucht, ook al omdat het laat werd en we de meren die 900 meter hoger lagen wilden halen. Het werd een mooie tocht, ontsierd door de opkomende mist. Ondanks het kwijtraken van het gemarkeerde pad arriveerden we met een zicht van twintig meter bij de Casa de los Pastores, de berghut aan een van de Lagos de Covadonga. Dat wil zeggen, daar waar ergens een meer zou moeten liggen. We waren de enige overnachters. De broers, die de hut runden waren hier net mee begonnen. Toen ze begrepen dat we geen slaapzakken of lakenzakken bij ons hadden werden twee grote tafellakens aangerukt. Lakens waren niet aanwezig. Verder deden ze ook alles om het ons naar de zin te maken. De volgende morgen was het stralend weer, de twee meren weerspiegelden de toppen. We klommen verder de bergen in. Volgens de routebeschrijving 600 meter omhoog en 200 dalen naar de volgende hut, de Vega de Ario. We hebben er wat gegeten en besloten af te zakken naar het dal van de Cares. Volgens zowel de dame van het toeristenbureau als de huttenbaas van de Pastores zou dat een mooie kloof zijn. We moesten alleen wel 1200 meter afdalen. Op zichzelf is dat al veel, maar als je het ongetraind doet en langs een pad dat voor een flink deel bestaat uit rollende stenen is het een zeer zware klus. Met blaren op mijn hielen en een half verzwikte linkerenkel werd het rivierniveau gehaald. Ondertussen begon de schoonheid van het landschap iets minder op te vallen. Een dikke kilometer stroomopwaarts lag Cain, een plaatsje met een hotel en een maaltijd.

De derde dag zijn we de 12 kilometer door de diepe kloof afgezakt. Ditmaal niet zo'n zware tocht, maar omdat onze spieren de dag ervoor overuren hadden gemaakt toch redelijk lastig. Nu hadden we wel oog voor de omgeving. De Desfiladero del Cares hoort tot een van de mooiste gorges die we ooit gelopen of gefietst hebben. Het pad er langs is breed. In het seizoen moet het er filelopen zijn, nu was het redelijk rustig. Beneden in Las Arenas misten we op tien minuten de bus die drie maal per dag gaat. Het gevolg was dat we pas om tien uur 's-avonds in plaats van drie uur in de middag op de boot waren. Al met al een bergtocht met hindernissen, maar wel een waar we met plezier op zullen terugkijken, als de spieren zich weer willen gaan gedragen. Nu zijn ze nog te pijnlijk.

Lago de La Ercina, een van de meren van Covadonga

Serendipity (2/7)

Tot mijn favoriete woorden in het Engels hoort serendipity, wat volgens het woordenboek "an aptitude for making desirable discoveries by accident" betekent. In Middelharnis ligt een schip dat Serendipity heet. Toen ben ik gaan opzoeken wat de naam betekende. Het is precies wat we nu doen. We varen van haven naar haven langs een ons onbekende Spaanse noordkust en doen de ene onverwachte ervaring na de andere op. Op het stationnetje van Arriondas, terugkomend uit de bergen, zat ik te praten met een Schotse dame die tot drie maal toe hun en onze ervaringen met dit woord beschreef. Fascinerend hoe dat soort dingen je bij blijven.

We waren bijvoorbeeld helemaal niet op de hoogte van het bestaan van de Picos d'Europa. Maar het was precies datgene waar we aan toe waren: de bergen in gaan voor een paar dagen.

We vallen van de ene positieve ervaring in de andere. Volgens mij is dat wat gelukkig zijn is.

Cudillero

Lieve plaatsjes en ankerballen (5/7)

Na onze uitstap naar de Picos zijn we beland in Gijón, een plaats met een zeer efficiënte marina. We werden meteen opgevangen door de havenboot en ik mocht meevaren naar het kantoor. De stad heeft eigenlijk niets bijzonders, nadat in de strijd tussen Franco en de linkse revolutionairen, waaronder George Orwell, weinig is overgelaten van de oorspronkelijke bebouwing. Maar het is wel een prima plek om even bij te komen van de lichamelijke inspanningen van de bergen. Goede haven, prima winkels en een wasmachine, waspoeder en wasverzachter bijgeleverd. Wat wil je meer?

Een juweeltje langs de kust is Cudillero. Pastelkleurige huisjes zijn tegen de berg aan geplakt en vanaf de haven loopt een tunnel van driehonderd meter door de berg naar een hoger gelegen deel van het stadje. Vanaf het centrale pleintje met zijn terrasjes en toeristenwinkeltjes gaat een wirwar van trappen naar de voordeuren van de huizen. Via dit doolhof klim je naar de rots die de ingang van de haven domineert. Daar staat de uitkijktoren. Hij lijkt een beetje op de toren in Haamstede met dit verschil dat de ijzeren trap naar boven zo verroest is dat je je afvraagt of je er niet doorheen zult zakken. In de straten zie je oudere mensen die een boodschappenkarretje achter zich aan trekken met drie wielletjes aan iedere kant. Op die manier kun je makkelijk de trappen op met je karretje. Het is geen plaats om slecht ter been te zijn. De haven is bedoeld voor vissers en heeft geen enkele voorziening voor jachten. Je ligt er (gratis) aan bezoekersboeien. Dat betekent dan wel dat je niet aan wal kunt stappen. Maar daarvoor hebben we Shippy tenslotte.

In Luarca, 25 mijl verderop, lagen we weer aan de ankerboei, ditmaal met een lange lijn naar de kant. Om hem daar te krijgen leverde flink wat gepruts op. Ik ben al niet zo'n geweldige roeier en

met een lijn in Shippy die door het water sleept en steeds zwaarder wordt, gaat het helemaal slecht. Bij de kant verloor ik de lijn, dus weer terug naar de boot en opnieuw beginnen. Toen nog met de achterlijn naar een andere boei omdat we de diepte niet vertrouwden, kortom, het duurde even voor we de stad in konden. Je moet bij deze manier van aanleggen hele lange lijnen gebruiken. Het getijdenverschil in de haven is ruim vier meter. Daar dien je rekening mee te houden. Zeker als je langs een kade ligt moet je opletten dat je de boot ruimte geeft om te kunnen zakken. In marina's heb je geen probleem want daar lig je altijd aan drijvende steigers en die stijgen of dalen mee, maar bij een vaste kade wel.

Luarca is minder idyllisch dan Cudillero maar heeft volgens de vaarwijzer wel het mooist gelegen kerkhof van Spanje. Ik ken de andere niet, maar hij zou wel eens gelijk kunnen hebben. Ook hier valt weer op dat er erg veel huizen te koop staan. Bij de haven staan wat vervelozende en verwaarloosde gebouwen, waarvan er een zelfs deels was ingestort. Het lijkt niet het meest welvarende deel van het land. Volgens onze boeken ontvolken en vergrijzen deze Spaanse provincies. Dat zou best kunnen. De bevolking lijkt gemiddeld ouder dan we meer oostelijk hebben gezien en de alomtegenwoordige spelende kinderen zijn we hier niet tegengekomen, ondanks de zaterdag.

Gisteren hebben we een fles cider opengetrokken. Je moet tenslotte de plaatselijke gewoonten in ere houden. Aan alle voorwaarden hadden we voldaan: ijskoud geserveerd, inschenken van grote hoogte (met geklieder), een bodempje in een groot glas. Het is niet lekker.

Verder langs de kust (8/7)

Ribadeo ligt aan een van de Ria's, de redelijk brede riviermonden langs dit deel van de kust. Naarmate je meer naar het westen komt, ga je ze steeds meer tegen komen, de insnijdingen in de rotskust. Als je de Ria opvaart kom je vaak bij stadjes die voorzien zijn van een haven waar we kunnen liggen. Veel van de havens aan de kust zijn vissershavens. De Spanjaarden kennen weinig pleziervaart. Dat blijft een elitair gebeuren. Dat merk je aan de jachtclubs, die vaak een besloten karakter hebben en meer weg schijnen te hebben van besloten social clubs dan van plaatsen waar zeilers bijeen komen. Bij sommige meldt onze pilot zelfs dat buitenstaanders niet welkom zijn. Naar we begrijpen wordt in Spanje een speciale luxe belasting geheven op zeilboten. Dit komt, samen met de levensstandaard, die overduidelijk lager ligt dan in Nederland, de watersport niet ten goede. De laatste jaren schijnt men de havens meer voor bezoekers te willen ontwikkelen. Er zijn nieuwe marina's bij gekomen en meer plaatsen hebben zich aangesloten bij organisaties als de Ports de Morbihan, die ons passeport uitgeeft. Wij liggen dan gratis in een nieuwe haven en zij trekken extra bezoekers, waar uiteraard een betaling door de organisatie tegenover staat. Alleen het laatste jaar al zijn er vier Spaanse havens toegetreden. Naar we begrijpen levert dit alles zo nu en dan spanningen op tussen de vissers, die de vervelende buitenlanders niet willen en degenen die meer bezoekers willen trekken. Een duidelijk voorbeeld daarvan is San Sebastian met zijn twee bezoekersplaatsen.

Vanuit Ribadeo hebben we weer gewandeld. Eerst met het Feve-boemeltreintje een stuk langs de kust en dan terug lopen. Feve is de maatschappij die langs de hele noordkust een spoorlijn exploiteert waar vier maal per dag een treintje, grootte Rotterdamse metro, rijdt. Het kost wat plannen, maar het is handig voor tochtjes langs het kustpad. Dat pad is hier aan de kust mooi maar niet erg spectaculair, ondanks de enthousiaste verhalen in de folder van het toeristenbureau. Het perronnetje waar we uitstapten was ook niet veel bezocht, het eindigde in een weiland, een uitgang naar de asfaltweg honderd meter verderop was er niet. Je moest door het gras, over het erf van het huis een stukje verderop. We werden door de bewoners gegroet met een vriendelijk "Hola!". Dat dan weer wel.

De opa van de eucalyptus (9/7)

Vanuit Viviero hebben we de bus genomen om de grootste eucalyptusbomen van Galicië te gaan bekijken. Onze pilot meldt dat de ontboste bergen de laatste honderd jaar zijn herbeplant met deze bomen. De chauffeur zette ons keurig netjes af bij het wandelpad dat naar de zes in 1880 aangeplante reuzen leidde. Het plan was om door de aanplant overstromingen van de rivier de Landro, die uitmondt in zee bij Viviero, tegen te gaan. Eucalyptusbomen onttrekken veel water aan de grond en kunnen daarom moerassen droogleggen. Bovendien groeien ze snel en daardoor hebben ze de erosie van de bergen in Galicië voor een groot deel kunnen stoppen. O Avó, de grootvader, is de grootste van de oorspronkelijke zes bomen. Hij is meer dan 70 meter hoog en heeft een diameter van ruim 2,5 meter. Rondom hem is een heel bos aangeplant met zijn kinderen en kleinkinderen. Je ruikt de opvallende geur van de bomen zodra je het bos binnenloopt. Van oorsprong komt de eucalyptus uit Australië, waar ze het enige voedsel vormen voor de koala. Jammer genoeg hebben ze die hier nu net weer niet geïmporteerd.

Hanneke bij O Avó

Viviero revisited (10/7)

Vanmorgen zijn we vertrokken uit Viviero, vier uur later waren we er terug. Het plan was om naar Cedeira te gaan, 30 mijl westelijker. Daar is een mooie ankerbaai en een leuk plaatsje, volgens de beschrijving. Het probleem was alleen dat de wind in de westhoek zit. Je moet twee kapen om en dat is pal west. Maar bij rustig weer kun je òf kruisen (laveren), òf dat stuk op de motor doen. We zijn maar vertrokken. Onze gribfiles, dat zijn de windvoorspellingen die je van internet kunt afhalen, gaven een wind van 15 tot 20 knopen met uitschieters van 25. Dat is voor wind op de kop vrij veel, maar niet alarmerend. Zodra we buiten waren trok de wind aan tot 30 knopen, dat is harde wind, windkracht 7, of een dikke 50 km/h. Zelfs met een gereefd (kleiner) grootzeil en een halve genua liep de boot uit zijn roer. Toen hij met een tweede rif er in weer uit zijn roer dreigde te lopen en de wind even aantrok tot 47 knopen (88 km/h, windkracht 9, storm) hebben we besloten om te keren.

Nu liggen we weer op dezelfde plek als gisteren, alleen met de punt de andere kant op. Morgen neemt de wind volgens de verwachting af naar een knoop of 10 en draait hij naar het noorden. Een nieuwe kans om de ankerplaats te gaan opzoeken.

Gribfile met windverwachting, de blauwe cijfers zijn de uitschieters, de vlaggetjes geven windrichting en gemiddelde windsterkte aan. Lange streepjes 10 knopen, korte 5.

A (La) Coruña (12/7)

De dag na onze ommekeer was het windstil. De dertig mijl naar Cedeira hebben we helemaal op de motor moeten varen. Natuurlijk stak er, toen we eenmaal voor anker lagen, een mooi zeilwindje op. Ankeren is fantastisch, je krijgt er hetzelfde gevoel bij als in een berghut hoog in de bergen: de stilte, de leegte, de rust. Het nadeel is wel dat je Shippy moet opblazen en de buitenboordmotor er op moet prutsen. Shippy kan in principe op het voordek blijven liggen maar dan kost het erg veel moeite om de spiboom te gebruiken (voor niet zeilers: een extra paal vooraan de mast om de fok vast te zetten als je de wind erg achter hebt) en de gennaker kan helemaal niet gebruikt worden omdat de boegspriet niet meer past. Verder mis je bij ankeren de mogelijkheid om te kunnen douchen. We springen wel met ons zeepje de baai in, maar wassen met zeewater blijft toch een plakkerig gevoel geven. Cedeira heeft een mooie baai met een zandstrand, zoals zoveel plaatsen hier langs de kust, maar het dorp zelf valt een beetje tegen. Nieuw en nogal zakelijk. Naast ons lagen de Noren die we sinds Port Médoc steeds weer tegenkomen. Ook zij hadden het gisteren opgegeven. Ze waren met hun twee honden naar een vluchthaven gegaan in de baai tussen Punta da Estaca de Bares en Punta de los Aguillóns. Kapen waar niemand ooit van heeft gehoord, maar het klinkt zo mooi.

Met een rustig windje schuin achter zijn we de volgende morgen vertrokken. Om de laatste kaap trok hij aan tot windkracht zes en "voor het lapje", dat wil zeggen met de wind recht achter, stoven we La (A) Coruña binnen. Iedereen zegt "La", maar in het Spaans is het "A". Voor zeilers is dit een beroemde plaats. Veel boten die naar de Cariben gaan gebruiken hem als aanloophaven na de oversteek van de Golf van Biscaye vanuit Engeland of noord Frankrijk. Het is een haven met zeer

veel nationaliteiten. Er liggen Zweden, Noren, Finnen, Duitsers, Tsjechen, Fransen, Belgen, Italianen, Polen, naast de Nederlandse Chirripo en natuurlijk een aantal Spanjaarden. De stad zelf is groot en druk. We zijn op zondag aangekomen. Morgen maar eens kijken naar kaarten en een aantal kleine dingetjes voor de boot. Dat zou hier te krijgen moeten zijn.

De kroegbaas en zijn Brompton (14/7)

Onderweg naar de winkel voor scheepsbenodigdheden kreeg Hanneke een lekke band. Bij de achterband van een Brompton is dat altijd een heel gepruts. Je moet het wiel er uit halen om te kunnen plakken en dan springt de kettingspanner steevast weg. Twee jaar geleden ben ik er nog een kwijt geraakt toen ik een band wilde plakken op een kade. Plons, onbruikbare fiets. Bovendien krijg je ontzettende smerige vingers van de ketting. Het inzetten van een nieuwe binnenband, de oude plakken we later wel, was deze keer een fluitje van een cent. En dat allemaal langs de drukke doorgaande weg bij de petroleumhaven van La Coruña. Om mijn vieze poten te kunnen wassen staken we tussen het voortrazende verkeer over en streken neer op een terrasje op een hoek, de fietsen tegen de plantenbak.

Bij het fietsen in Coruña ga je je bijna bezwaard voelen. De zeldzame Spaanse fietser rijdt over de stoep. Wij natuurlijk niet, dat druist tegen onze Nederlandse fietsethos in. Langs de wegen buiten de stad waren we al een aantal keren borden tegen gekomen waarbij automobilisten gemaand werden minstens anderhalve meter afstand tot fietsers te houden. In de stad blijken ze dat ook te doen. Zo veroorzaakten we regelmatig een file doordat men achter ons bleef rijden, bezorgd voor onze veiligheid, terwijl ze er makkelijk langs hadden gekund.

Toen ik met schone handen het terras weer op liep, het kostte zelfs moeite om de wasbak weer enigszins toonbaar te maken, zat de kroegbaas op zijn hurken naast de fietsen. Met handen en voeten en twee woorden Engels maakte hij duidelijk dat hij ook een Brompton had, een gele. Maar hij verbaasde zich over onze verlichting. Hij had alleen een reflector vóór. Toen ik hem op de dynamo had gewezen was hij zeer onder de indruk. Of dat dan niet zwaar fietste? Met zijn telefoon maakte hij foto's van de lamp en de dynamo. Ik wist dat fietsen in Spanje niet erg gebruikelijk zijn, maar dat een bezitter van een exclusieve vouwfiets niet op de hoogte is van het bestaan van fietsverlichting was toch wel een verrassing.

Langs het einde der wereld (17/7)

Vanmorgen zijn we uit Muxia vertrokken met weinig zicht. De wind zat in de zuidwesthoek, wij gaan naar het zuiden dus zijn we eerst een flink stuk de zee op gevaren om een goede hoek te maken om Finisterre te ronden. De verwachting was dat de wind zou aan trekken en naar het noorden zou draaien. Maar het werd steeds mistiger en de wind ging liggen. Op een mijl afstand zijn we Cabo Touriñán, weer zo'n mooie naam, gepasseerd zonder hem te zien. Het zicht was niet meer dan een paar honderd meter. Voor alle zekerheid heb ik de radar aangezet. Het zeilschip dat ons uiteindelijk op honderdvijftig meter passeerde had ik daardoor al op een mijl afstand in de gaten. Het was alleen een verrassing dat het een zeilboot was en geen visser.

Bij Finisterre trok de mist een beetje op. De kaap was net zichtbaar. Het bleef nog steeds windstil. Een vreemd idee om een beruchte kaap om te gaan, die niet te zien en alleen wat vaag kabbelende golfjes tegen te komen in plaats van schuimende koppen en een razende branding. Maar om dat laatste kan ik eigenlijk niet rouwig zijn. Het mag dan door de Romeinen bestempeld zijn als finis terrae, het einde van de wereld, ons einde is het gelukkig niet.

Finisterre opdoemend uit de mist

Muros (18/7)

De Ria de Muros is lieflijk. Het is een ruime baai, omzoomd door bergen en geflankeerd door een aantal plaatsen met havens met voorzieningen voor jachten. De ideale stek dus om zoon Igor te ontvangen. We gaan hem dinsdag van het vliegveld van Santiago de Compostela ophalen. Er is hier een uitstekende busverbinding met Santiago.

Muros zelf is een leuk plaatsje met smalle straatjes met hobbelplaveisel waar je kunt dwalen. Om iedere hoek vind je weer een trapje of een pleintje met cafeetjes of restaurantjes. De boulevard heeft toeristenwinkels en de haven is uitstekend geoutilleerd. De havenmeester doet zelfs de was voor je in de wasmachine en -droger.

Toen we aankwamen was er langs de haven een kermis opgebouwd. Ernaast stonden twee grote mobiele podia. Twee knotsen van opleggers die kunnen worden uitgeschoven en opgedraaid op poten waardoor er een toneel van naar schatting 10 bij 5 meter ontstaat, ruim 2 meter boven de grond. Je krijgt de indruk dat ze alles zo kunnen inklappen dat zelfs de versterkers en het mengpaneel kunnen blijven staan. En het functioneerde! Tot vijf uur 's-morgens werden we geteisterd door muziek met veel olé en olá in veel decibellen. In de avond was de installatie al gebruikt voor iets dat klonk als de voorronden van Idols: plaatselijke kinderen die a capella hun niet geheel toonvaste kunsten mochten vertonen. Kortom, een levendige couleur locale. Toen ik om half negen vanmorgen naar buiten keek bleek de hele boulevard leeg. De podia waren achter de vrachtwagen gekoppeld en weggereden, maar ook de schiettent, de draaimolen en de twee botsautotenten waren weg. Daar moet in de nacht keihard gewerkt zijn. Alleen de grote herrieschopper, een op en neer draaimolen met gondels, stond er nog. In de loop van de dag is die ook afgebroken.

In alle rust hebben we op het pleintje koffie gedronken. Het volgende feest kondigde zich al aan, er moest gevolksdanst worden. In Muros verveel je je niet snel.

Santiago de Compostela (22/7)

Met de bus zijn we van Muros naar Santiago de Compostela gegaan. We hadden er een hotelletje geboekt om samen met Igor, die we van het vliegveld gingen halen, te logeren. Met zijn drieën hebben we Santiago verkend. Het is een mooie oude stad die helemaal in het teken staat van Jacobus en de pelgrims die zijn plaats komen bezoeken. Overal lopen mensen met wandelstokken voorzien van Jakobsschelpen. Als ze ze niet aan een stok hebben dan hangt hij wel met een rood koordje om hun nek. De gigantische kathedraal staat ook in het teken van Jacobus. Boven het altaar is een beeld van hem. Via een doorgang bij het altaar kun je de achterkant van het beeld

bereiken. Er staat een rij mensen te wachten bij de uitgesleten stenen trap om naar binnen te gaan en het achterhoofd van het beeld te kussen. De kerk maakt op mij een kitscherige indruk met veel bladgoud en plafond- en muurschilderingen. Op biechtstoelen staat aangegeven in welke taal je er je zonden kwijt kunt. Ook is er een aantal bijaltaren waar missen worden opgedragen voor de pelgrims. Dat gebeurt in verschillende talen. Om negen uur waren er een Franse en een Italiaanse mis tegelijkertijd aan de gang. Gelukkig waren de altaren ver genoeg verwijderd om elkaar niet te storen. Een hoogtepunt van de viering van de mis in het middenschip van de kathedraal moet het zwaaien met het grote zilveren wierookvat zijn. We hebben daar niet op gewacht omdat nergens wordt aangekondigd wanneer dit gaat plaatsvinden en we de kerk wel gezien hadden met al zijn overdaad.

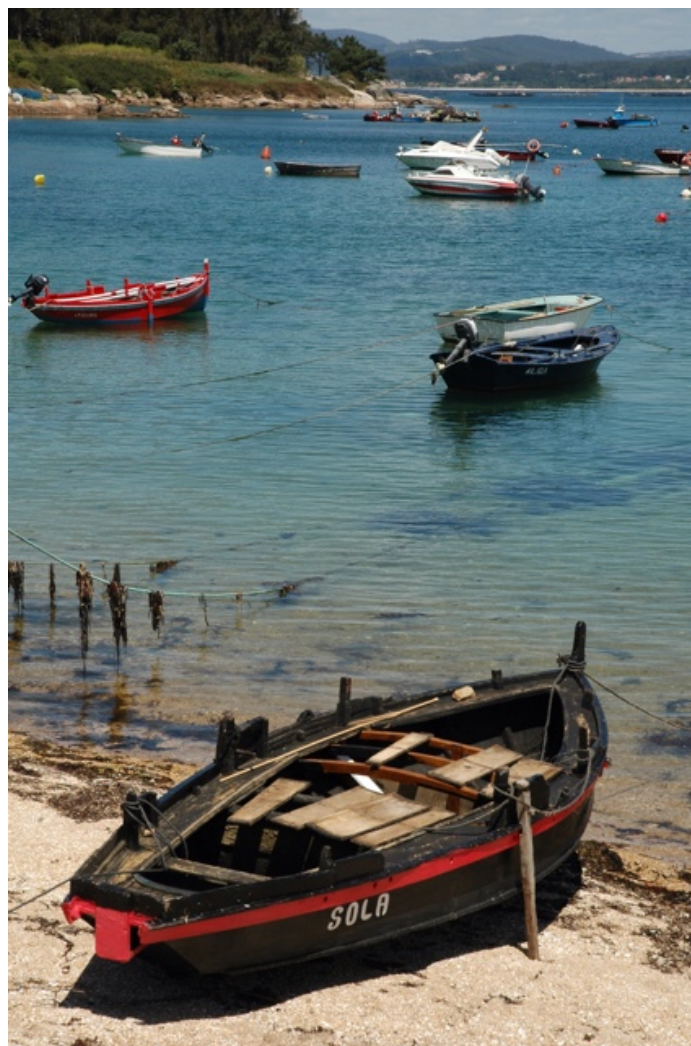
Ons hotel lag midden in de oude stad aan een van de vele straten met overdekte bogengalerij. Ik had me voorbereid op een wat vervallen etablissement maar het bleek een prachtig gemoderniseerd hotelletje te zijn met prima bedden en een splinternieuwe badkamer.

De stad zelf kent naast zijn oude gebouwen veel op toeristen en vooral op pelgrims gerichte winkeltjes, restaurantjes en cafeetjes. Veel mensen lopen nog met hun rugzak op, sommigen strompelend op slippers met doorgelopen blaren op hun hielen. Waarschijnlijk hebben die niet de hele route naar Santiago gelopen. Dan zou je toch eelt moeten hebben.

De volgende morgen hebben we redelijk vroeg de bus genomen naar de boot om 's-middags nog een eindje te gaan zeilen. We hebben het nuttige met het aangename verenigd. In Portosin, aan de overkant van de baai hebben we de gasflessen opgehaald die daar waren achtergelaten om gevuld te worden met propaan. Eindelijk hebben we weer ander gas dan het butaan van onze Campingaz flessen. Ook in Spanje is het vullen van gasflessen illegaal, maar in Portosin gebeurt het wel. Dat is voor het eerst dat het lukt. Nu kunnen we in elk geval tot aan onze terugreis naar Haarlem koken.

Nationaal park (26/7)

De eilanden bij de Ria's van Arousa, Pontevedra en Vigo maken deel uit van het Parque Nacional de Galicia. Naar twee van de drie eilandengroepen gaan veerboten, de derde is alleen te bereiken met je eigen boot. We hebben ankervergunningen aangevraagd voor Arquipélago de Ons en die van Sálvora. Het hoofdeiland Ons is een kilometer of acht lang. In het midden leggen de veerboten aan die van vier plekken op het vasteland hun toeristen uitspuwen op de kade. Omdat het vakantietijd is en zaterdag zijn ze afgeladen. Vreemd is dat niet want Ons heeft prachtige stranden. Wat wel vreemd blijft is het kuddegedrag dat mensen vertonen. Het eiland is groen en heuvelachtig en voorzien van een aantal onverharde weggetjes zonder enig verkeer en dus zou je verwachten dat er nogal wat wandelaars waren. Niets van dit alles. Het strand rond de aanlegplaats voor de ferry is afgeladen, de Bar a Pirata wordt druk bezocht, maar het strandje een kilometer verder is al een stuk rustiger. Misschien dat de aanduiding "nudistas" de mensen heeft afgeschrikt. Dat is niet nodig. Op één enkele blote man na heeft iedereen decent een broekje aan. Voor dit strand hebben wij een nacht geankerd. Na vertrek van de veerboten was het stil. We lagen er met één ander Spaans jacht, ook de overdag ankerende zeilschepen waren tegen de avond vertrokken. Uiteraard zijn wij wel het eiland helemaal rond gelopen, een stukje op de eerste dag en de volgende ochtend hebben we het hele eiland nog eens over gedaan. Ondertussen was het weer verslechterd. De wolken lagen op honderd meter. Bij het oplopen van de heuvel kwamen we in de mist terecht. We hebben besloten niet naar Sálvora te gaan maar de Ria Arousa weer op te zoeken. Ankeren met dit weer is niet aantrekkelijk. Onderweg trok het helemaal dicht. Op de radar en de plotter zijn we de Ria ingevaren. Onderweg passeerden we een doorgang van nog geen mijl breed. De eilanden waar we tussendoor gingen hebben we helemaal niet gezien. Toen we de haven van Caramiñal binnenliepen trok de hemel uiteraard open en werd het stralend. Het zal eens niet zo zijn.

Zomaar een bootje bij San Xulian in de Ria de Arousa

Afgezet in Vilagarcía (28/7)

Speciaal voor Vilagarcía heb ik mijn Zorro T-shirt aangetrokken. Niet dat ik denk dat iemand de grap van de sergeant uit de serie zou begrijpen, maar voor mij was het leuk. Onderweg naar de marina hebben we een stop gemaakt en geankerd aan het eiland Arousa dat de Ria zijn naam geeft. Het is geweldig om je anker uit te gooien bij een paradijslijk strandje en dan met Shippy naar de kant te gaan en te gaan wandelen. Vilagarcía is een aardig, wat groter stadje dat een uitstekende treinverbinding heeft met Santiago de Compostela. Hij gaat zeer regelmatig en de reis duurt twintig minuten. Dat betekende dat Igor pas de trein van kwart voor twaalf hoefde te nemen om op tijd te zijn voor zijn vliegtuig. 's-Avonds zijn we gedrieën als afscheid gaan eten in de stad. Natuurlijk kostte het moeite om een restaurantje te vinden waar we om half tien al (!) konden eten. Maar dat lukte. Er stonden aardige dingen op de kaart maar de bedienjongen vertelde dat er ook paella was. Die stond op de kaart zonder prijs. Je moest er naar vragen. Dat deden we natuurlijk niet. Ook stond de drank niet op de kaart. We hebben een fles witte wijn besteld en hij suggereerde iets. Het was een prima wijntje. De paella, voor twee want Igor heeft slechte ervaring met paella, was geweldig maar ruim voldoende voor vier personen. We speculeerden nog even over de prijs: waarschijnlijk rond de vijftig euro dachten we. Toen Hanneke langs de bar liep na een toiletbezoek werd haar de rekening gepresenteerd: € 96,50. De paella was € 50 en de rest voor de salade (€ 5,50), het gerecht van Igor (€ 8,00), twee koffie en de fles wijn. Bij andere eettentjes betalen we meestal ongeveer een tientje voor de wijn. En vijftig euro voor paella voor twee? Na wat tegengesputter heeft Hanneke betaald. De vriendelijke serveerder aan wie we om de rekening

hadden gevraagd hield zich opvallend afwezig. We hebben het gevoel ontzettend getild te zijn. Het eten was geweldig, maar toch. Misschien moet ik Zorro er nog eens langs sturen.

Sanxenxo (29/7)

Sanxenxo staat bekend als het Marbella van het westen. Als Marbella die sfeer heeft wil ik er niet heen. Na een vrij langdurig verblijf in de Ria de Arousa hebben we de volgende baai opgezocht. Volgens de folder die we in Coruña hebben gekregen had de marina van Sanxenxo goede voorzieningen, waaronder wasmachines. De was moest nodig gedaan worden dus Porta Nova, vlak bij was geen optie. Bij het invaren van de haven viel meteen op dat er vrij veel grote boten lagen. Ze werden steeds groter, de laatste steigers werden in beslag genomen door overdadige patsersschepen. Een Sunseeker 74 voeter naast een Oceanis 60 naast een pikzwart onduidelijk strijkijzer dat nog langer was. (Voor de niet-ingewijden: Sunseekers zijn hele snelle motorboten en 74 voet is een hele dikke 20 meter, een Oceanis 60 is een 18 meter lange zeilboot met een mast van tegen de 30 meter, strijkijzers zijn gestroomlijnde motorboten) De haven werd omgeven door een wandelpromenade vol cocktailbars met parse neonverlichting en grote schermen met videoclipps. Het liggeld voor een nacht was zoals te verwachten gigantisch.

Eenmaal afgemeerd hebben we meteen de was in de wasmachine gedaan. Ook die was groot wat dit keer een voordeel betekende. 's-Avonds begonnen alle bars pompde bassen te produceren. Triest hierbij was dat we in geen van de zaken meer dan vier bezoekers hebben kunnen ontdekken. Maar dat mocht blijkbaar de pret niet drukken. Tot vijf uur in de morgen bleef men op klanten hopen. Voor ons was dat minder aangenaam. Het is nogal moeilijk om behoorlijk te slapen met het geluid van vier discotheken door elkaar.

Vroeg in de ochtend hebben we de tweede was gedaan en de voorraden muesli en koffie aangevuld bij de Lidl in de stad. Die stad was helemaal niet zo onaangenaam, maar voor mij overheerste het negatieve gevoel van de haven.

Met een flauw windje achter ons zijn we verder de baai in gesukkeld naar Combarro, een toeristisch gerestaureerd vissersstadje met smalle straatjes en veel winkeltjes met prutssouvenirs. Het maakt een openluchtmuseum indruk. De haven ligt vol met plaatselijke vissersboten, afgewisseld met wat zeilboten en een paar bezoekende schepen en, ik geef het toe, twee strijkijzers. Ik word er helemaal blij van. Zo nu en dan een kitcherig plaatsje waar men openlijk dingt naar de gunsten van bezoekers vind ik minder hinderlijk dan het would-be amusement van verveelde mensen met teveel geld.

Ruzie (30/7)

Combarro is inderdaad mooi opgeknapt. De twee Britten die ik er tegenkwam vertelden me dat het vijf jaar geleden vol stond met bouwvallige huizen. Nu zijn die met toeristengeld en waarschijnlijk met een flinke subsidie, het is tenslotte een cultureel erfgoed, geheel gerestaureerd. Je vindt er veel horreos, dat zijn stenen schuurtjes op poten met ronde schijven halverwege zodat de ratten niet bij de opgeslagen etenswaren kunnen komen. Daar naast staat er een groot aantal cruceros, hoge kruisbeelden, op hoeken en pleintjes. In ruil voor de upgrading van het stadsbeeld zijn de straatjes vergeven van de winkeltjes met schelpen, beeldjes, schilderijtjes, tekeningen, kettingen, oorbellen, schoteltjes, bekers, wandelstokken, t-shirts, en lokale wijn. Aan de waterkant vind je een groot aantal restaurantjes waar je de lekkernij van de streek, inktvis, kunt eten. Ik werd aangesproken door een vrouw van in de zeventig in een bloemetjesjurk: de wijn was in de aanbieding. Vriendelijk heb ik geweigerd. Toen ik even later weer langs haar winkeltje kwam had zij ruzie met een ongeveer tien jaar jongere man. Hij liep weg, luid scheldend. Zij diende hem van repliek. Dat zinde hem niet. Hij stooft weer terug op haar af. Dat was voor haar een reden om een grote stok te pakken en hem daarmee te lijf te gaan. Dit alles met veel lawaai en in voor mij uiteraard onverstaanbaar Spaans. Omstanders hebben de twee kemphanen uiteindelijk uit elkaar

gehaald zonder dat er bloed vloeide. De Britten, die er overduidelijk evenmin iets van verstaan hadden dachten dat ze wisten wat er aan de hand was: "Probably something domestic".

Een van de horreos van Combarro

Technische problemen in Cangas (4/8)

De haven van Vigo werd ons afgeraden. Eigenlijk is het fout om te spreken van "de" haven, er zijn er vier. Drie ervan liggen ver weg van het centrum en de vierde ligt lawaaiig naast de ferry-aanlegplaats. Dus zijn we naar Cangas gegaan aan de overkant van de baai. Ook naast het vertrekpunt van de veerboot, maar rustig en bij een leuk stadje. Naar Vigo zijn we de baai overgezet. De stad heeft een mooi oud centrum maar het maakte een verlaten indruk. Misschien was het de zaterdag, het mooie weer of het feit dat nu echt de vakantie in Spanje is losgebarsten, maar veel te beleven was er niet. Vroeg in de middag waren we weer terug in Cangas met het plan om de komende dagen te gaan ankeren bij de baai aan het einde van de Ria en het nationale park Cies, de eilandengroep voor de baai.

De volgende ochtend, op zondag, merkte Hanneke op dat de accu's nog maar voor 72% vol waren. Dat zou onmogelijk moeten zijn want wel lagen aan de walstroom. Dan laden ze op. We zijn niet vertrokken om eerst dat probleem op te lossen. Op maandagochtend vertelde de ingehuurd techneut dat mijn vermoeden juist was: de lader was kapot. Doordat we twee zwaardere accu's in de boot hebben heeft hij overuren moeten maken en is daaraan bezweken. En dat voor zijn 67e! Omdat de nieuwe lader niet op voorraad was zijn we in Cangas gebleven. Luiere en lezen en op die manier van de nood een deugd gemaakt.

Vanmiddag (dinsdag) wordt de zaak in orde gemaakt. Hopen dat we dan wel kunnen gaan ankeren. Het weer is er naar.

Ankeren bij een eiland en bij Finisterra (6/8)

De nieuwe lader zit er in en het controlelampje brandt, dus dat zal wel goed zitten en ook het ankeren lukte prima. Cies is een prachtig eiland met mooie stranden die in deze vakantietijd dan ook bezocht worden door duizenden dagjesmensen, overgezet met de Mar de Ons en de Pirata de Ons, twee grote veerboten, vanaf het vasteland. Als de avond valt wordt het stil en liggen we voor een verlaten strand samen met drie Fransen en vijf Spanjaarden. Het strand is zeker twee kilometer lang dus je kijkt niet meteen in elkaars kuip. Ik moest zelfs de kijker pakken om te constateren dat het Spanjaarden waren. We zijn naar de vuurtoren op de 175 meter hoge berg geklommen via een haarspeldenpaadje. Het gaf ons een adembenemend uitzicht over het eiland, opgeleukt door schreeuwende meeuwen. De ankerplaats was vreselijk hobbelig. Door de deining heb ik niet geweldig geslapen. De twee reisverhalen die we over dit gebied hebben gelezen vertelden daar ook al over. Dat moet dus structureel zijn. Omdat we toch wilden verkassen en bleek dat de wind in de zuidhoek ging zitten hebben we besloten niet nog een dag bij Cies te blijven. De Ria de Vigo is ons zuidelijkste punt geweest. We gaan weer naar het noorden. De hele dag is de zee woelig gebleven. 's-Avonds hebben we geankerd bij het plaatsje Fisterra dat zijn naam ontleent aan kaap Finisterra waar het bij ligt. In de vissershaven was geen plaats voor ons en langs de kade afmeren vonden we te link omdat daar de vissersboten lossen. Midden in de nacht je bed uit om te verkassen leek niet zo'n goed idee. Voordat we de volgende morgen wegvoeren zijn we met Shippy naar de kant gegaan en hebben gewandeld naar de kaap. Het was vreselijk raar weer. Op zee hing mist tot een hoogte van 50 meter, daarboven was het helder. Vanaf de rotsen bij de vuurtoren kon je door een gaatje in de laaghangende bewolking net het eilandje zien voor de kust. Toen we later naar het noorden voeren zijn we de kaap op een halve mijl gepasseerd zonder hem te zien. Mijn cursus meteorologie noemde dit advectieve zeemist. Het schijnt vaak voor te komen, ik vind het een vreemd fenomeen. Het stormt hier ook regelmatig. Dan breken de oceaanrollers op de rotsen. Samen verklaren ze de naam van deze kust: Costa da Morte.

Het eiland Cies, het strand en het uitzicht vanaf de vuurtoren

Camiño Real (7/8)

We zijn terug in Muxía. De legende leert dat in Muxía Maria verschenen is aan Jacobus in een stenen boot en hem verordonneerd heeft te gaan preken en de ketteren te gaan bekeren. Delen van die boot zouden nu nog op de kust liggen. De kerk op de rotspunt van het stadje, gewijd aan de “Virxe da Barca” is het eindpunt van de tocht der bedevaartsgangers die het spoor van Jacobus volgen. Pelgrims moeten hier hun kleren en schoenen verbranden om zich te reinigen na hun reis en een nieuw leven te beginnen. Langzamerhand duizelt het me van alle sprookjes die er worden verteld. Jacobus maakt een

bedevaart, hij wordt vereerd in Santiago, bij een veldslag verschijnt hij op een paard een aantal jaren na zijn dood, Maria verschijnt aan hem, ik kan het allemaal niet meer volgen.

Hoe het nu eigenlijk zit met het einde van de voettocht naar Santiago de Compostela is me ook onduidelijk. Ik heb altijd begrepen dat hij eindigt in de kathedraal. Pelgrims zouden daar op hun knieën de trappen op moeten en dan waren ze klaar. Maar in Muxia en Finisterre claimen ze dat het einde van de tocht dáár is. Ik heb gelezen dat je in beide plaatsen je kleren moet verbranden. Als dat waar is zou je verwachten dat dat uitgebaat zou worden door aanmaakhoutjes, benzine en aanstekers aan de man te brengen, maar daar heb ik dan weer niets van gezien.

De vele wandelaars die we tegen komen trekken zich van al mijn twijfels in elk geval niets aan. Ze lopen blij langs de weg, vervolgen hun camiño in de wetenschap dat het stuk tussen Finisterre en Muxia wordt aangeduid met Camiño Real. En dat is mooi.

Het Rattaurante van Marià Larguiñana

Fiesta (8/8)

Gisteren was men in de weer met het timmeren van kraampjes in de straat die parallel aan de boulevard loopt. Vandaag zijn al die tentjes ingericht met snuisterijen die te koop zijn in het kader van de 9e Mercado das Rutas do Mar. Het is feest in Muxia. De markt van de zeewegen doet zijn naam eer aan. Veel van de uitgestalde waren hebben betrekking op zee. Daarnaast zijn er de leren tassen, de bloemen, de sieraden en vooral heel veel eten en drinken.

Er is muziek en straattheater. O Rattaurante de Maria Larguiñana probeert gebakken rat aan de man te brengen. Net op het moment dat omstanders constateren dat die van plastic zijn tovert de kok een levende rat tevoorschijn die hij de mensen voorhoudt. Men deinst achteruit. De rat wordt in zijn hok gestopt: de oven van het rijdende restaurant. Even verder speelt de plaatselijke doedelzakvereniging. Gestoken in traditionele kleding lopen ze piepend en jammerend door de straat. Een andere muziekgroep wordt voorafgegaan door een jongleur met blinkende messen. Op een kar ligt een zwaardvis. Volgens het bordje weegt hij 305 kilo, hij is dan ook enorm. De barbecue met worstjes rookt zo dat de man er achter nauwelijks zichtbaar is. Op het pleintje kun je boogschieten en je laten vereeuwigen in het schandblok.

De jongen in het toeristenbureau dat zetelt in de bibliotheek, ziet er opvallend uit. Lang en mager met een paardenstaart en een baard. Hij draagt een zonnebril, ook al zit hij binnen. Zijn Engels is uitstekend, zijn uitleg wat warrig. Hij verontschuldigt zich daar tot tweemaal toe voor. Hij heeft een kater, zegt hij. Zijn feest is waarschijnlijk een dag eerder begonnen.

Ontmoetingen (10/8)

We zaten te lunchen bij het 12e eeuwse kerkje van Chorente. Een prachtig gerestaureerd, of misschien zelfs door de eeuwen heen geconserveerd, Romaans gebouwtje. Het ligt langs de pelgrimsroute. Vlak voor ons stopte een auto. Hieruit stapten twee oudere mensen. Hij bewoog zich voort met behulp van een stok en zij ging direct alles fotograferen met een iPad. Er zat een fosforescerende hoes om. Hij kwam bij ons zitten en was duidelijk om een praatje verlegen. Mexicanen. Hij vroeg honderd uit en vertelde ook veel. Zijn vrouw, Rachel, hij was Eduardo tussen twee haakjes, was gek op kerkhoven. Hij niet zo erg. Of hij ons niet stoorde in onze meditatie? Dat viel mee. Rachel kwam terug met de mededeling dat het kerkhof veel teveel nieuwe graven bevatte om interessant te zijn. Ik suggereerde dat er misschien een ossuarium zou zijn waar ze de botten uit de graven in stopten. Dat bracht Eduardo tot overpeinzingen over de betrekkelijkheid van het leven en dat hij 71 was en dus niet zo lang meer te leven had. Hij had ook het graf van zijn vader geruimd na zeven jaar. Het lichaam was niet helemaal verteerd en hij had zijn eigen gezicht herkend in de trekken van zijn opgegraven vader. Al snel stapten ze weer in de auto. Ze wilden de Ria's ten zuiden van hier nog vandaag bekijken, ze hadden tenslotte maar drie of vier dagen voor ze van Santiago naar Madrid vlogen.

Wat een verschil met de Amerikaanse die we de dag er voor tegen kwamen. Ze riep op iedere mededeling "fantastic!" of "how nice!" en maakte foto's van de zee. Ze had er al 1.400 weggegooid omdat haar geheugencapaciteit te klein was.

Toen we vanmorgen om een uur of tien op het punt stonden te gaan wandelen werden we aangesproken door een wat verlopen figuur die zojuist een biertje had opengetrokken. Hij wilde naar Portugal en vroeg of hij met ons mee mocht varen. Wat overdonderd hebben we hem medegedeeld dat we naar het noorden gingen.

Bijna iedere niet-inboorling die je hier tegen komt loopt of fietst zijn camiño. De twee Belgen hadden er speciaal fietsen voor gekocht. Ze reden nog even een rondje en dan vlogen ze terug vanaf Santiago. UPS vervoert de fietsen voor ze terug. Zij hadden hun tocht volbracht.

Bij het wandelen langs de kust gingen wij links waar het pelgrimspad naar rechts afboog. We zijn tot vier maal toe door dorpsbewoners toegeroepen dat we de verkeerde kant op gingen. Het blijkt dat je je ook hier niet buiten de gebaande paden mag begeven.

Weer het hoekje om (12/8)

Ik heb nu het gevoel dat we echt onderweg terug zijn naar Frankrijk. Vandaag zijn we de hoek bij Coruña om gegaan. Dat betekent dat we de komende tijd de Spaanse noordkust gaan volgen naar het oosten om op het moment dat er gunstige weersverwachtingen zijn en met name een gunstige wind, over te steken naar Frankrijk, ergens bij de Gironde of zo.

Na bijna een week in de Ria van Muxia en Camariñas hadden we vandaag een weergaatje. Voor de niet-zeilers: een weergaatje betekent dat de wind gunstig is om een bepaalde kant op te kunnen zeilen. We hebben meteen een stevige ruk gemaakt richting Coruña. Die stad hadden we al uitgebreid bekeken en omdat ook de haven niet erg aantrekkelijk is en de supermarkt kilometers van de ligplaats af ligt, hebben we besloten de volgende Ria op te zoeken. Dat betekende vijf mijl verder varen. Omdat de wind gunstig bleef en we lekker opschoten kwamen we om een uurtje of zeven aan in Ares. Toen ging het fout. We hadden de havenmeester wel opgeroepen op de marifoon, maar hij gaf geen sjoege. Dus maar afgemeerd in een vrije box. We lagen nauwelijks of hij kwam vertellen dat we ergens anders heen moesten, de eigenaar van de plek kwam er aan. We gooiden los en voeren achteruit. Een raar geluid en de motor sloeg af. Een omstander had meteen de verklaring: touw in de schroef.

Met behulp van de havenmeester zijn we naar een andere box gesleept en toen was het verder ons probleem. Ze raadden aan met een mes onder de boot te gaan kijken. Doei!

Ik had zwaar de pest in. Als er een probleem ontstaat in een haven door verontreiniging zou je toch verwachten dat de mensen van die haven zich verantwoordelijk zouden voelen maar zo blijkt dat hier niet te werken.

We hebben de voorpunt van de boot helemaal leeg gehaald omdat de duikbrillen onder de fietsen, de voorraden, de rugzakken de slaapzakken en de gennaker (Bolle Jan, het lichtweerzeil) lagen. Hanneke is het water in gesprongen en heeft met een mes de touwen van de schroef kunnen lossnijden. Alles werkt weer. Morgen nog even de schroefas controleren. Die zit onder het bed en de lakens moeten morgen gewassen worden. Uitstel scheelt een keer bed opmaken. Ik heb diepe bewondering voor Hanneke die wel twintig keer onder de boot is gedoken om te proberen het touw los te maken. Ze kwam een aantal keren naar boven met stukken nylon touw van een visnet. Ik heb die op de kade van haar aangepakt. Zij verdween meteen weer onder de romp. Ik zou dat nooit gedurfd hebben, zij wel.

Alweer een feestje (15/8)

Van 15 tot en met 18 augustus is het Fiesta San Roque. Gelukkig waren we van tevoren op de hoogte. Op de ruit van de Carrefour, de Franse supermarkt die ook in Sada een vestiging heeft, stond aangekondigd dat hij gesloten was vanwege het feest. Langs de boulevard is de kermis opgebouwd. Bij La Terraza, het oude Jugendstil tramhuis uit Coruña hebben ze een grote feesttent opgebouwd. Het gebouwtje hebben ze in de twintiger jaren steen voor steen hierheen overgebracht om het voor de sloop te behoeden. Gezien de staat van onderhoud waarin het nu verkeert valt er binnenkort ook hier niet zoveel meer te slopen. In de tent zingt een folkloristische groep met tamboerijnen en doedelzakken, in klederdracht uiteraard. Buiten zijn drie relifreaks bezig. Er wordt veel naar de hemel gewezen en met handen gewapperd. Hier ontbreekt de tamboerijn. Bij de kermis staat een groot podium waarop acht meiden dansspasjes uitvoeren waarbij er één zingt. Ze legt de microfoon neer en het gaat ingeblikt verder. Ik begrijp er niets van, maar het lijkt me een soort K3 met z'n achten. Verder in de stad staan de straten vol kraampjes met kleding, tassen en groente. Of dat de gewone zaterdagmarkt is of dat het iets met het feest te maken heeft is onduidelijk. Vanavond is er om tien uur een band in de tent en op het grote podium staat om elf uur een ander optreden gepland. Gelukkig ligt de haven een flink eind van de festiviteiten af. Er is dus enige kans op slaap. Morgen willen we verder, feest of niet.

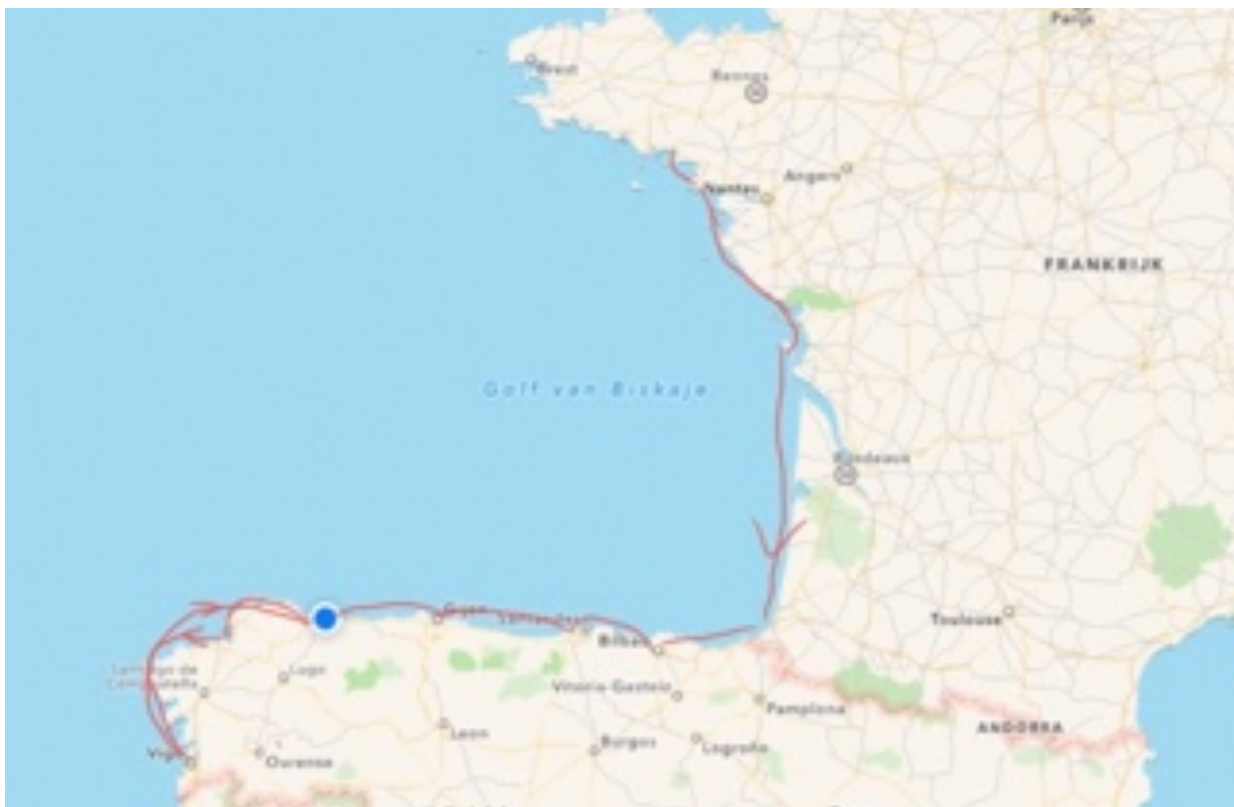
Cultuurverschillen (18/8)

In een van zijn columns in de Volkskrant heeft cultuurhistoricus Thomas von der Dunk betoogd dat het verschil tussen Noord- en Zuid-Europa te groot is om de euro op den duur te kunnen handhaven. Of dat zo is weet ik niet, maar het door hem geconstateerde cultuurverschil herken ik wel. Hij geeft als voorbeeld Dijsselbloem die snel een broodje weghapt en Varoufakis die wordt gefotografeerd tijdens een uitgebreide lunch. Dat komt overeen met onze ervaringen in Spanje. We moeten ontzettend wennen aan de tijden die de Spanjaarden er op na houden. Winkels gaan zelden voor tien open en sluiten weer om twee uur. Om half vijf gaan ze weer open en blijven dat tot negen uur of half tien. Tussendoor luncht men. Terrasjes en restaurantjes zitten bomvol tot een uurtje of vier. In de winkelstraten is het stiller dan in Putten op zondagmiddag. Wanneer je om zeven uur 's-avonds door die straten loopt is het druk en levendig. Voor de lunch is het bijna uitgestorven, hoewel de winkels open zijn. 's-Avonds wordt er pas heel laat gegeten. Maar ook dat is niet wat we verwachtten. Wij wilden een aantal keren op z'n Nederlands iets eten. Dat gebeurt blijkbaar nauwelijks. De hoofdmaaltijd eet men tussen de middag, in de avond worden er hapjes en een kleine portie voedsel genuttigd. Uitgebreid eten is er zo te zien niet bij. Men gaat ook veel later naar bed. Activiteiten, zoals feesten en concerten, beginnen pas om een uur of tien. Het vuurwerk in Sada als afsluiting van het San Roque feest begint om half een 's-nachts. Geen wonder dat het zo rustig is in de morgen.

In de Spaanse havens is het ook stil. Het is nu half augustus, volop vakantietijd dus. De scholen zijn dicht, de kinderen zijn vrij, je ziet ze overal op straat. Maar rond de plezierjachten is er nauwelijks leven te bespeuren. In Frankrijk liggen de havens op dit moment afgeladen met bezoekende zeilboten. Hier is overal volop plek. Ook op het water kom je nauwelijks iemand tegen en als je wel een boot ziet is het vaak een Brit of een Fransman. Er verschijnen nieuwe marina's, zoals die in Muxia of in Laredo maar die zijn dan weer voor negentig procent leeg en dat is geen overdrijving van mij.

Al met al snap ik niets van het economisch leven in Spanje. Er is zo weinig bedrijvigheid te zien dat je je afvraagt hoe er überhaupt geld wordt verdiend. Het enige wat schijnt te gedijen is de horeca. In ieder dorpje vind je meer kroegjes en eettentjes dan andere winkels. Dat maakt wel een heel relaxte indruk, maar waar het geld dat men daar uitgeeft vandaan komt blijft mij een raadsel.

Het stuk van Von der Dunk staat hier: <http://www.volkskrant.nl/opinie/neoliberalen-gevaar-voor-europese-vrede~a4113738>

Dit hebben we de afgelopen maanden gevaren. Ik kan natuurlijk niet precies alle havens aangeven. Het gaat om het idee.

De bibliotheek van Ribadeo

Opnieuw Ribadeo (20/8)

Op onze tocht naar het oosten hebben we Ribadeo weer bezocht. Onder de brug door naar de haven direct daar achter, aan de Ria. Bij het invaren viel direct op dat er veel zeilboten op het water waren. Daar waren nogal wat klassieke Spaanse boten bij. Die op sloepen lijkende bootjes hebben een heel vreemd tuig. Aan de mast zit een gaffelachtige boom die ver boven de top van de mast uitsteekt. Hij zit met een touw aan de mast vast. Door de schoot te vieren zet je het zeil losser of haal je het aan. Een fok heb je niet. Als je overstag gaat blijft het hele zeil op zijn plek, het deel voor de mast dat als fok dienst doet bolt alleen aan de andere kant. Een boeiende manier van zeilen.

Ook hier komen we weer mensen tegen met hun verhalen. Naast ons ligt een Antwerpenaar van een jaar of zeventig die met zijn vrouw onderweg was naar de Canarische eilanden om daarvandaan over te steken. Anderhalf jaar geleden werd ze in Frankrijk ziek. Vorig jaar is ze er overleden. Hij zit verloren op zijn boot, heeft overwinterd in Vannes en weet nog niet wat hij gaat doen. Zijn huis heeft hij verkocht en zijn kinderen heeft hij in geen jaren gezien. Hij was blij dat hij zijn verhaal kon vertellen in zijn eigen taal. Het zal je maar gebeuren. Normaal hoor je alleen enthousiaste reisverhalen. Dit is er een van een andere categorie.

Ribadeo was in mijn herinnering geen leuk stadje. Ik heb mijn mening moeten herzien. Met het mooie weer van dit moment en de vakantie, waardoor er nogal wat toeristen zijn en er allerlei bootjes op de Ria varen, is het een aangename plaats. Jammer dat de gebouwen wat in verval zijn. Op het grote plein in het centrum, gedomineerd door hoge palmbomen, staat de oude bibliotheek. Hij heeft torentjes met Kremlin dakbedekking, maar er omheen staan hekken en aan de gevel hangen netten om de passanten te beschermen tegen stenen die uit de afbrokkelende gevel vallen. Jammer, het is nog steeds een zeer markant gebouw. In de rest van de stad is men wel aan het restaureren. Overal worden de gevels opnieuw gepleisterd. Het is moeilijk foto's te

maken zonder groene netten die langs de bouwstellingen hangen er op. Ik hoop dat ze de bibliotheek binnenkort ook aanpakken.

Klassieke Spaanse zeilschepen

Alweer een feestje (21/8)

Ook in Luarca hadden we al gelegen. Achter de grote golfbreker aan de ankerboeien. Dat leverde toen nogal wat geklooi op. Deze keer hebben we meteen samen in Shippy de lange lijn die naar de kade moest naar de kant gepeddeld. Dat ging prima. We waren net bij het trapje aangeland toen

een man op de kade kwam vertellen dat de bezoekersboeien niet gebruikt konden worden vanwege een feest. Vanaf de golfbreker zou het vuurwerk worden afgestoken. We bleken alles voor niets te hebben gedaan. We zijn toen maar naar de binnenhaven verhuisd waar we langs een grote vissersboot zijn afgemeerd. Vanwege de fiesta zou hij toch niet vertrekken, werd ons verteld, dus dat kon.

Het stadje is gezellig druk. Iedereen flaneert, er is volop muziek in de cafeetjes en de straatjes staan vol met kraampjes en de bekende spiegeltjes-en-kraaltjes figuren bieden er hun waren aan. Tevergeefs heb ik gezocht naar een programma van het feest. Nergens was er achter te komen hoe laat er iets zou beginnen. Zelfs het toeristenbureau vermeldde alleen dat er optredens waren maar verder niets. Eindelijk om 11 uur startte het optreden op een van de grote podia. Een zanger in zwart pak met een band, ook in kostuum, brachten een soort ouderwetse Willy Alberti voorspelbare kwijlmuziek, maar dan in het Spaans natuurlijk. Totdat ze a capella "stand by me" gingen zingen. De band oe-de en ah-de en de zanger had de tekst geheel fonetisch uit zijn hoofd geleerd. Het leek op Engels, maar hij wist duidelijk niet wat hij zong. Een daverend applaus was zijn deel.

Tegen half twaalf begonnen mensen richting buitenhaven te lopen. Om twaalf uur begon het vuurwerk. Heel veel geluidsoverlast en luchtverontreiniging, maar wel spectaculair. Het was heel goed dat we daar niet waren blijven liggen. Veel nabrandende stukken kwamen bij de ligplaats in het water terecht. Na afloop van het vuurwerk ging het feest in de stad gewoon door. Ik ben gaan slapen. Tegenwoordig slapen we door feesten heen, je went er aan na een aantal weken Spanje.

Een verrassing in een industriegebied (23/8)

Min of meer bij toeval zijn we in Avilés beland. Gisteren was er weer eens geen wind, er werd regen verwacht dus ankeren in Cudillero leek niet zo'n goed idee en Gijon op de motor was wat ver. Om in de haven te komen moet je een kanaal van dik twee mijl door. Links en rechts staan containerkranen en liggen hopen steen en iets zwarts dat op steenkool lijkt. Het maakt een beetje de indruk van het Noordzeekanaal ter hoogte van de Amerikahaven, even verlaten.

Aan het einde van het kanaal ligt een aantal steigers. Je ziet er veel kleine bootjes, maar bezoekers zijn er niet. Onze oproep op de marifoon werd niet beantwoord dus we hebben de boot maar ergens neergelegd. Om van de steiger af te komen is een sleutel nodig. De vraag was hoe daar aan te komen als je het telefoonnummer niet kunt lezen vanaf de drijvende pontons. Gelukkig kwam er na enige tijd een Spanjaard langs die het nummer kende. Hij heeft voor ons gebeld. Een uur later verscheen een official met de sleutel, de rekening, het wifi wachtwoord en een plattegrond van de stad. Als jullie langer willen blijven: "I come again tomorrow at 5".

De haven is volkomen sfeerloos. We kijken uit op een industrieel complex dat een grote witte rookpluim uitbraakt en het sanitair is 800 meter verderop achter een cafeetje. Als pleister op de wonde: de douches zijn geweldig en het is er brandschoon.

In onze pilot hadden we het al gezien, er is ook hier weer een fiesta. In het park vlak bij staat een grote muziektent waar net de soundcheck bezig was van het drumstel van de band.

De stad is verrassend mooi. Er zijn twee oude kerken en een aantal ruime pleinen en parken. De pleinen worden verbonden door straten en straatjes met overdekte arcades uit de 17e eeuw. De laatste jaren is er veel gerestaureerd. Anders dan in andere plaatsen langs de kust kom je weinig vervallen gebouwen tegen en wat er al vervallen uitziet staat in de steigers. Het geheel ademt een zuidelijke sfeer uit. In de straten ruik je overal de zure lucht van de gemorste cider van de er gevestigde sidrerias. Men flaneert en drinkt iets op de terrasjes. Het is feest tenslotte! Op de trappen van een van de kerken speelt een traditioneel doedelzakorkest, gestoken in klederdracht. Er stopt een oude Citoen traction avant. Bruid en bruidegom stappen uit. De bruid, inclusief sleep van een meter of vijf, wordt de trap op geholpen door een dame, waarschijnlijk haar moeder. Die heeft dat blijkbaar meer gedaan. De omstanders applaudisseren.

Terwijl we op de boot zitten te eten barst het onweer los. Als we al slapen begint de band te spelen. Waarschijnlijk hebben ze de bui afgewacht, ze moesten om half elf beginnen en het is half

één. Gelukkig hebben we bij de apotheek voor de zekerheid oordopjes gekocht. Ik prop die in mijn oren en draai me om. Wanneer slapen Spanjaarden eigenlijk?

Overtocht naar Frankrijk (28/8)

Na twee nachten in Gijon hebben we de overtocht naar Frankrijk gewaagd. De windverwachting was niet helemaal gunstig, maar voor de komende week wordt helemaal geen wind voorspeld en voor dit moment niet al te veel. Weliswaar wat wind uit verschillende richtingen, maar ook weer niet te veel tegen. Dus dan nu maar gaan.

In de afgelopen jaren hebben we de stuurautomaat helemaal nooit gebruikt. In de Oostzee heeft hij er nog even op gestaan, maar toen was er zoveel golfslag dat de aandrijfriem meteen kapot ging. We hebben die toen wel vervangen maar eigenlijk is het hele ding in onbruik geraakt. Een paar weken geleden zaten we met iemand te praten die geen windvaan op zijn boot had. (Voor de niet-zeilers: een windvaan is een apparaat achteraan de boot dat er voor zorgt dat de boot op koers blijft waarbij het rekening houdt met veranderende wind.) Hij was wel van plan om de oceaan over te gaan, dus ik vroeg hoe hij dat deed zonder vaan. Hij zei: "gewoon op mijn ST 4000". Die hebben wij ook! Nu blijkt het heel eenvoudig te zijn met onze automaat. Je vaart op een bepaalde koers, drukt op een knopje en het apparaat handhaaft de hoek die de boot maakt met de wind. Kijk mamma, zonder handjes! Als de wind verandert en hij meer dan 15 graden van zijn koers af gaat wijken geeft hij een seintje. Dat betekent dat we niet continu achter het roer hoeven te staan, maar lekker in de kuip kunnen zitten lezen. Dat maakt zo'n overtocht een stuk relaxter en dus minder uitputtend. Het moet natuurlijk niet te hard gaan waaien of de wind moet niet te sterk tegen staan. Maar op dat laatste kun je je koers aanpassen bij lange tochten. De eerste dag hebben we de stuurautomaat gebruikt, de tweede dag minder. We moesten vrij scherp varen en de golven stonden dwars, daar kan hij niet op anticiperen. Dus zigzagt de boot te veel, wat snelheid kost. We zijn maar overgeschakeld op het ouderwetse handwerk.

Zo, dat was even een stukje techniek.

Kort na het vertrek hield de dieptemeter het voor gezien. Hij gaf nog even 140 m. aan en daarna kreeg hij gevoel voor humor. Hij sprong van 0,9 m. naar 80 en knipperde vrolijk. We gingen de diepe zee tegemoet, daar is hij niet op berekend. De plotter gaf op een zeker moment een diepte in de kaart van 4.425 m. Dat is onvoorstelbaar diep. En daar drijf je dan met je bootje met een diepgang van 1.80. Onderweg draaide de wind nogal. Soms viel hij zelfs helmaal weg. Met name 's-nacht hebben we stukken op de motor moeten doen. Overdag hebben we steeds maar rondgekeken of er walvissen te zien waren. Die leven immers in diep water. Andere zeilers zijn ze hier tegengekomen maar wij hebben ze niet gezien. Wel hebben we verschillende keren dolfijnen langs zien zwemmen. Twee daarvan sprongen prachtig op de Flipper-manier helemaal het water uit. Met nog 90 mijl te gaan schoot de bodem ineens omhoog naar een diepte van iets over de 100 m. We hadden het continentale plat bereikt. Meteen verdween de ocean swell, de lange golfslag van het hele grote open water. De stuurautomaat kon er weer op.

Om even na half twaalf zagen we, na twee dagen varen, weer land. We koersten op de noordpunt van Île d'Oléron. De aankomsttijd was nog even spannend omdat St. Denis maar beperkt aan te lopen is. Vanwege de getijdendrempel moesten we tussen twee uur vóór en twee uur na hoogwater arriveren. (Voor niet-ingewijden: een getijdendrempel zorgt er voor dat er voldoende water in een haven staat zodat de boten kunnen blijven drijven. Je hebt ze met een deur of een flap die omhoog gaat, maar soms, zoals hier, ligt er een dijkje waar het water alleen bij vloed overheen kan.) Dat lukte prima, zonder haast te maken arriveerden we een uur voor hoogwater. Na een kleine tweeënhalve dag en ruim 250 mijl varen bereikten we Frankrijk. Lekker douchen en een nacht goed slapen. Daar waren we wel aan toe.

Toch blijft het jammer van die walvissen. Het zal wel net zo zijn als met de elanden in Scandinavië. Die hebben we ook nooit gezien.

Spanje, een evaluatie (28/8)

Na een verblijf van twee en een halve maand aan de Spaanse noord- en westkust is het tijd voor en terugblik. Het gebied heeft ons zeer verrast. Er liggen rijen bergen aan de ene horizon en aan de andere kant een eindeloos water. Op de grens van de twee liggen leuke haventjes en riviermondingen om te verkennen. En alles is rustig. Geen hectisch gedoe maar een sfeer van "mañana" met langdurige lunch en bijbehorende winkelsluiting. En het is er schoon. In de steden wordt 's-morgens alles aangeveegd en schoongespoten. Als je in de vroege (voor Spanjaarden betekent dat een uur of 9) door de straten loopt ruik je regelmatig het chloor wat door de gemeentereiniging is gebruikt. Wat ook opvalt is het ontbreken van buitenlandse toeristen. In de havens kom je sporadisch enkele Franse en Engelse boten tegen. Zelfs de haven van A Coruña, toch een plaats waar de vertrekkers zich verzamelen om naar de Canarische Eilanden en verder te gaan, was niet druk. Landtoeristen hebben we vrijwel niet gezien, of het moeten Spanjaarden zijn. Dat geldt natuurlijk niet voor Santiago de Compostela. Daar stikt het van de mensen die hun "camiño" lopen of fietsen. Ook op de routes naar Santiago kom je ze tegen, de gele pijlen op de weg volgend of speurend naar afbeeldingen van Jacobsschelpen op de muren van huizen. Nog een stad met veel toeristen was Bilbao, maar ja, dat heeft zijn Guggenheim.

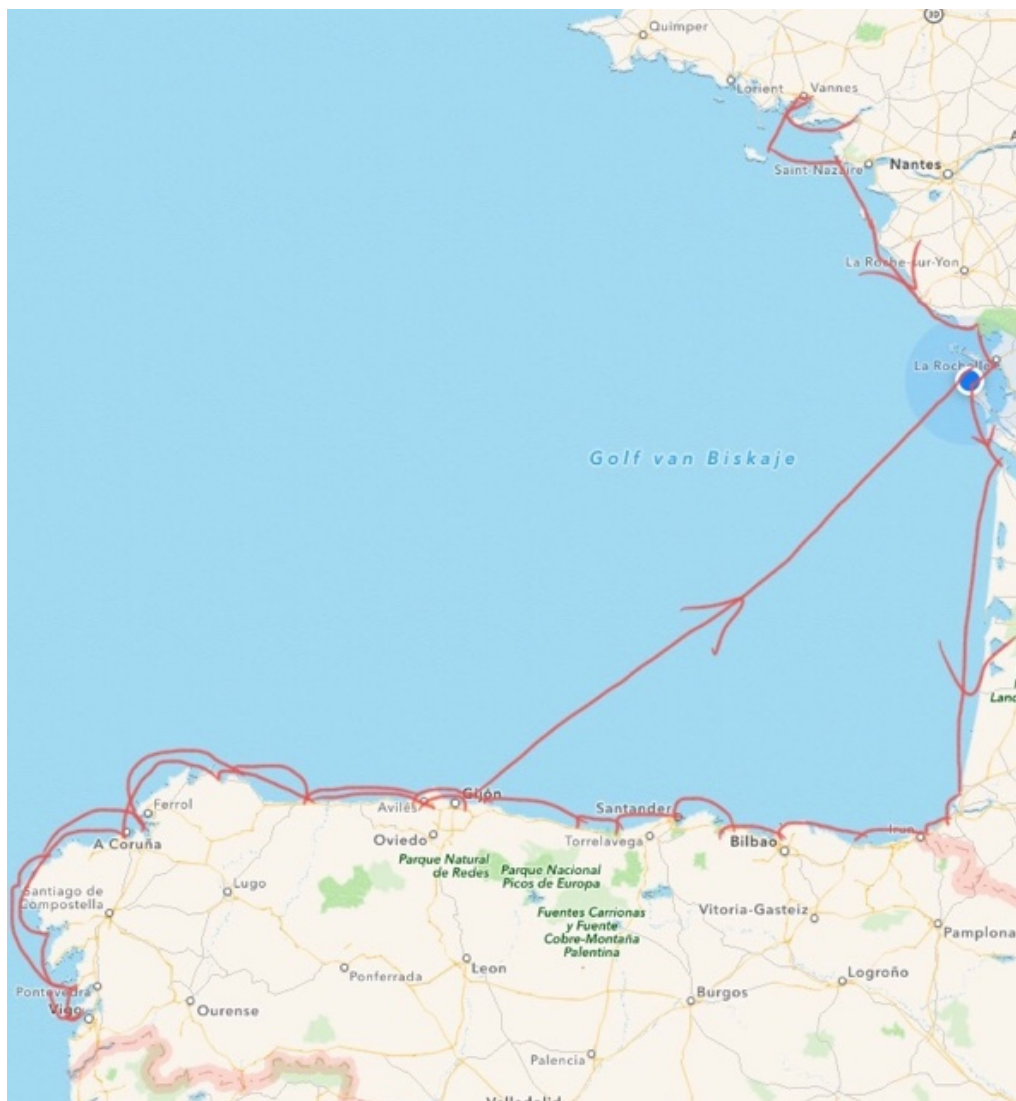
Sommige havens zijn pareltjes. Cudillero heeft een pleintje met daaromheen tegen de berg geplakte huizen, Muros heeft een doolhof van straatjes en pleintjes, Luarca het mooiste kerkhof ter wereld. Dan heb ik het nog niet over de mooie steden San Sebastian en Bilbao.

Ook qua natuur is er in dit gebied volop te genieten. Het land is doordrenkt door de geur van eucalyptusbomen, de hoog uit de zee oprijzende rotsen en kapen zijn mooi en de Ria's, de open riviermonden aan de westkust zijn indrukwekkend. De Picos de Europa, de bergen tussen Santander en Gijon zijn prachtig, ze deden ons denken aan de Dolomieten, maar dan groener. Op vallend is ook het nationalisme, of beter het provincialisme van de mensen. Je komt Galicisch en Asturisch tegen in de folders en op de borden. Volgens mij verschilt het nauwelijks van Spaans, maar dat heb ik niet hardop durven zeggen. Wat dat betreft spannen de Basken natuurlijk de kroon. Daar maken ze ruzie over welke vlag er op het stadhuis moet wapperen. En dat in steden die zuur ruiken van de gemorste cider. Volgens mij worden ze daar zelf ook zo zuur van.

Spanje is goedkoper dan Frankrijk of Nederland. Met name drank, vlees en vis zijn spotgoedkoop en dat werkt door in de horeca. Een kop koffie op een terrasje kost tussen één en één euro veertig en hoofdgerechten kosten tussen zes en twaalf euro. Huiswijn is een euro of vier. En dat is echt niet de wijn die voor negentig cent in de super markt ligt. Ik ga er dan wel van uit dat je niet afgezet wordt, zoals ons in Villagarcia overkwam.

Deze kust van Spanje vraagt om veel meer bezoekers dan er nu zijn. Maar aan de andere kant, misschien moeten ik er niet te enthousiast over zijn. Clemens Kok, de schrijver van de vaarwijzer voor dit gebied zegt ergens: "eigenlijk zou je over dit soort plaatsen helemaal niet moeten schrijven om het lekker voor jezelf te houden."

Daar zit wat in.

Een update van onze tocht

Aan de grond in La Rochelle (31/8)

We willen verder naar Île de Ré, maar Saint Martin, de havenplaats waar we naar toe willen, heeft een sluisdeur die alleen open is tussen twee uur voor en twee uur na hoog water. Uit Saint Denis d'Oléron kun je pas twee uur voor hoog water vertrekken. Een kleine rekensom leert je dan dat je het niet haalt. We hebben een omweg gemaakt via La Rochelle. Op dit moment is de getijdencoëfficiënt heel hoog. Dat wil zeggen dat er een enorm verschil is tussen eb en vloed. In La Rochelle is het getijdenverschil op dit moment 6,3 meter. Over een week nog maar 2,65. Dat betekent dat er vandaag bij laag water de binnenhaven erg ondiep is. Normaal moet je al uitkijken dat je niet aan de grond loopt achter de torens van de stad, maar nu kunnen we er bij eb helemaal niet binnenlopen en zouden we urenlang vast liggen in de modder. Dus hebben we maar besloten om de buitenhaven op te zoeken. Die ligt een stuk van de stad en is niet erg sfeerful. Het is een botenparkeerplaats met ruimte voor 5.000 (!) boten. Afgelopen najaar is de uitbreiding gereed gekomen, er zijn 1.250 nieuwe plaatsen bij gekomen, hij was te klein. Rond de haven is het meest uitgebreide maritieme complex van Frankrijk. Reparatiebedrijven, zeilmakerijen, scheepsmakelaars en winkels voor watersport benodigdheden, je kunt het zo gek niet verzinnen of het zit er. We wilden de boot neerleggen en dan meteen met de fiets naar de stad. Dat viel nog niet mee. Een klein uurtje voor laag water arriveerden we bij de meldsteiger. Dat wil zeggen, dat

probeerden we. Drie meter van de steiger liepen we vast in de modder. Het zeer obese meisje dat ons een plek moest geven was net zo verbaasd als wij. Dat had ze nog niet eerder meegemaakt. Niet zo gek, het water had sinds februari niet zo laag gestaan en toen kwamen er waarschijnlijk niet veel zeilboten met een flinke diepgang binnen. Door achteruit te varen kregen we de boot weer vlot. Toen we aan de toegewezen bezoekersplaats wilden afmeren bleven we anderhalve meter van de kant opnieuw steken. Met behulp van opvarenden van een andere boot is Chirripo door de modder naar de kant gesleept. We lagen meteen muurvast op de grond. Bij laag water gaf de dieptemeter één meter aan. We waren toen een stevig stuk in de modder gezakt. Morgen heeft het tij zijn grootste verschil. Dan liggen we dus nog dieper vast. Op dit moment drijven we weer, met bijna zes meter water onder de kiel. Vreemd dat een nieuwe haven niet diep genoeg is voor ons. Over schade of iets dergelijks hoeven we ons geen zorgen te maken, de bodem is zacht. We gaan morgen gewoon een stuk fietsen.

Sommige marina's zijn wat massaal, zoals die in La Rochelle, capaciteit 5.000 boten. Er is bijna geen plaats onbezet.

Vakantie in bekende plaatsen (4/9)

Sinds we in Frankrijk terug zijn overheerst het vakantiegevoel. Dat begon al op Oléron, maar daarna is het alleen maar sterker geworden. Toen we vanaf La Rochelle eerst de bus hadden genomen naar Marans, een plaatsje met een prachtig kerkhof, voorzien van vervallen kapel en vervolgens waren terug gefietst hadden we helemaal een fietsvakantie-dejà-vue. Er loopt een doodstil pad langs het kanaal, kilometers alleen maar groenig water met kroos links en begroeide akkers rechts. Dat alles met een waterig middagzonnetje en een graadje of twintig en je hebt de ultieme onthaasting. La Rochelle blijft een vreselijk mooie stad met zijn twee grote torens die de haven bewaken en zijn pas gezandstraalde witte toren in de aanloop. We hebben ze alledrie beklommen. We zijn verder vakantie gaan houden op Île de Ré. St. Martin is en blijft een zeer toeristisch plaatsje met een overvolle haven maar als je door de façade van het geldverdienen heen kijkt ontdek je leuke stille hoekjes en straatjes. Het is geweldig om over het eiland te fietsen,

waarbij je ook weer over het irritante gedoe van "kijk ons toch eens fietspaden hebben aangelegd" heen moet stappen. Al die waarschuwingen en stoptekens zullen wel nodig zijn voor de slingerende dagjesmensen.

Zoals gezegd: de haven van St. Martin is vol, maar dat is inherent aan de opzet ervan. Nu liggen de boten nog maar maximaal vier dik. Als de haven helemaal vol is liggen er acht of negen naast elkaar. Maar dan kun je wel van de ene kant naar de andere lopen over de dekken. De havenmeesters lossen het allemaal heel laconiek op. Zij hebben dit gedoe al honderden malen meegemaakt.

De kaden, voorzien van vele terrasjes, zijn nog steeds druk bezet, maar het hoogseizoen is duidelijk over. De kledingwinkels adverteren met "fin de saison". In een ervan heb ik mijn volledig versleten en kwalijk riekende Birkenstocks kunnen vervangen. Hier hadden ze wel de goede maat, in La Rochelle niet. Aan de haven zit het enige winkeltje ter wereld, volgens eigen zeggen, dat geheel aan Kuifje is gewijd. Het puilt uit van strips, beeldjes, tekeningen, T-shirts, truien, sleutelhangers, bekertjes en andere zaken met de afbeelding van Tintin, Haddock en Jansen en Jansen. Het pronkstuk is een album uit de dertiger jaren. Het is te koop voor 20.000 euro. Ze hebben er ook een prachtig Jansen en Jansen shirt. Omdat het alleen in wit te koop is heb ik het laten hangen. Op de boot draag je geen besmettelijke kleding, hoe leuk ook.

Ervaringen (7/9)

Onderweg praten we veel met andere zeilers en wisselen we ervaringen uit. Ik heb dan nog steeds de neiging te vertellen dat wij nog niet zo lang zeilen. De laatste tijd ben ik me gaan realiseren dat dat in jaren wel zo is maar in ervaring allang niet meer. Alleen dit jaar zijn we al weer meer dan vier maanden onderweg. Het valt natuurlijk in het niet bij mensen als Robin en Sue, de Britten die we uit La Roche Bernard kennen en die we gisteren in Les Sables d'Olonne tegen kwamen. Robin vaart al meer dan een halve eeuw. Zij hebben verhalen over de oversteek bij Istanbul en dat het daar zo druk is. Aan de andere kant zijn zij weer niet op de Oostzee geweest en kennen ze de oversteek van de Maasmond niet. Daar kunnen wij dan weer over vertellen. Het leuke is dat het in de gesprekken met hen en met anderen nooit de opschepperige kant uit gaat. We zijn ons allemaal bewust van hoe machtig de elementen zijn waar we mee te maken hebben. Steeds opnieuw blijkt het respect voor het weer, de stromingen en het tij. Maar daar gaan we mee om en hoe meer je hebt meegemaakt, hoe beter je kunt inschatten wat de mogelijkheden en gevaren zijn. Ook waarschuwingen in onze pilots kunnen we steeds meer op hun waarde schatten. Bij de aanloop naar St. Gilles Croix de Vie, wat een prachtige naam trouwens, word je gewezen op de ondiepten en de sterke stroom die er kan staan in de aanloop naar de haven. We weten nu dat je er bij de huidige lage getijdencoëfficiënt nauwelijks last van zult hebben. Dat is een kwestie van kennis en ervaring. In het begin was ik bang van ondiepten, me niet realiserend dat een zeekaart altijd de minimale diepte aangeeft die er kan zijn. Als het een paar uur na laag water is of dood tij (voor de leken: dood tij heb je even na halve maan, als het verschil tussen eb en vloed kleiner is dan bij volle of nieuwe maan) kun je er meestal zonder enig probleem overheen. Stromingen zijn bij dood tij ook veel minder dan bij springtij (wat twee dagen na nieuwe of volle maan valt). We liggen nu in St. Gilles, probleemloos, zoals verwacht, over de ondiepten heen en zonder veel last van stroming. Terwijl ik dit schrijf realiseer ik me dat het gevaar voor overschatting van je eigen kennis en kunnen en onderschatting van de elementen altijd op de loer ligt. Maar juist die realisatie is deel van het respect dat je altijd moet hebben voor dingen die sterker zijn dan jij.

Een mooie zeiltocht (12/9)

Soms zijn er van die dagen dat alles lekker loopt bij het varen. Vanmorgen zijn we vertrokken van Île d'Yeu naar het vasteland. De komende dagen wordt er veel wind en regen verwacht en dan is het beter om op een plaats te liggen waar je beschut bent en waar er ook nog iets te doen is in de omgeving. Pornic voldoet aan die eisen: een comfortabele haven en een leuk stadje, gedomineerd

door het kasteel van Blauwbaard en voorzien van leuke winkelstraatjes, restaurantjes en een goede supermarkt. Het kustpad is er mooi en daarvan hebben we het oostelijk deel nog niet gelopen. Bij wandelen heb je minder last van wind dan bij zeilen. Nu maar hopen dat het een beetje droog blijft.

Toen we opstonden regende het. Tijdens de muesli werd het gelukkig droog. Bij het uitlopen van de haven trok de wind stevig aan, reden om meteen een rif te zetten (voor de leken: reven betekent het zeil kleiner maken om op die manier makkelijker aan de wind te varen en dat was nodig). Met een wind van tussen de 20 en 25 knopen, met uitschieters naar 28 (windkracht 5-6) stoven we langs het eiland Noirmouthier. Daar nam de wind iets af toen we iets ruimer gingen varen, brak het zonnetje door en kregen we bovendien de vloedstroom de baai in volledig mee. Het rif kon er uit en we raceten verder naar de kust toe. Toen we eenmaal in de haven waren aangekomen bleek dat we niet alleen ruim 5 knopen gemiddeld door het water hadden gelopen, maar dat we ook dik 5 mijl minder op het waterlog hadden dan op het grondlog. Dat moet ik even uitleggen. Het waterlog meet de afstand (en de snelheid) door het water. Als je de stroom mee hebt moet je de snelheid door het water optellen bij de snelheid ván het water, de stroom dus. Over de grond loop je dan harder (en is de afgelegde weg groter) dan door het water. In ons geval scheelde dat zo'n 20%. De dikke 30 mijl hadden we in minder dan vijf uur afgelegd. Dat was een van de betere zeiltochten van de afgelopen maanden. Nu maar hopen dat het weer de komende dagen een beetje uit te houden is, hoewel, ik heb ook nog een paar boeken die ik wil lezen.

Weerberichten (16/9)

Het weer voorspellen blijkt toch een hele klus te zijn. Als je wilt zeilen is met name een goede windverwachting essentieel. Wij gebruiken in Frankrijk verschillende weersites. De app van MeteoFrance geeft de weersverwachting voor iedere plaats in Frankrijk maar dat is een voorspelling voor land, daar heb je aan de kust niet zo veel aan. Ze geven ook wel een kustweerbericht, maar dat is weer voor een erg groot gebied en dus niet zo toegespitst op de plek waar wij zitten. Voor het algemene beeld kijk ik ook naar de luchtdrukkaarten van de Britse MetOffice. Die geven de hoge- en lagedrukgebieden en de fronten voor heel Europa aan, inclusief een voorspelling tot vijf dagen vooruit. Na de cursus meteo die ik een tijdje geleden heb gevolgd kan ik die kaarten een beetje lezen. Dan heb je Windguru. Die geeft de windverwachting voor de kustplaatsen. Windguru is een site voor surfers, die voldoet dus redelijk aan onze eisen. Tenslotte zijn er de gribfiles. Die geven de windverwachting weer op roosterpunten over de gehele wereld. Het nadeel daarvan is dat de punten waar de voorspellingen worden gedaan twintig zeemijlen uit elkaar liggen. Het tussenliggende gebied wordt niet gedekt. Dat lijkt niet erg, maar de invloed van water en kust is nogal groot. Om een voorbeeld te geven: er liggen roosterpunten boven en onder Texel. Zo wordt een goede voorspelling mogelijk voor de zee ten noorden van het eiland en van de kust bij Den Helder, maar niet voor het eiland zelf. Op een zomerse dag warmt het strand harder op dan de zee, er gaat dan een aanlandige wind staan. Die wordt door de gribfiles niet voorspeld. Kortom, die gegevens zijn goed voor uit de kust, waar alleen water is, maar niet voor het kustgebied zelf. Nog een nadeel van al deze sites is dat ze elkaar zo nu en dan nog tegenspreken ook.

De laatste dagen is het erg onstuimig en wisselend weer. Er zijn nogal wat buien die gepaard gaan met enorme windstoten. Helaas komen de weersites dan niet verder dan voorspellingen als: wind NW 30 km/h met uitschieters van 65. Daar schiet je ook niet veel mee op. Kortom, het is zo nu en dan lastig om te bepalen of we kunnen zeilen. Door schade en schande wijs geworden hebben we nu maar één strategie. Als we aarzelen gaan we niet.

Mocht je geïnteresseerd zijn in weersvoorspelling, hierbij een aantal links:

MeteoFrance: www.meteofrance.com/accueil

Luchtdrukkaarten: www.ziltmagazine.com/bracknell.html

Windguru: www.windguru.cz/nl

Gribfiles: via een te downloaden app, bijvoorbeeld iGrib in de Appstore of voor pc het programma van www.predictwind.com/grib-files/ (ik heb dat laatste zelf niet uitgetoet)

Piriac sur Mer, ingang van de haven (foto: Hanneke)

Herfst (19/9)

Het begint nu echt herfst te worden. We hadden nog gehoopt op een hele warme septembermaand zoals vorig jaar, maar tot nu toe zit dat er niet in. Dat betekent dat ankeren ook niet meer aantrekkelijk is. Het wordt kouder dus het risico om met een natte broek te gaan wandelen als je eenmaal met Shippy aan de kant bent gekomen, nee dank je. Nu moet ik niet klagen, het is nog steeds een graad of 18. Vandaag hebben we lekker kunnen zeilen. Weliswaar met een jack aan, maar ook met een aangenaam zonnetje. Voor morgen wordt geen wind verwacht, een zonnetje en 19 graden. Mooi dus om een stukje te gaan fietsen. De afgelopen week was het regenachtig en winderig. De komende week wordt wisselend met zonnige perioden en zo nu en dan een bui. We gaan nog een eindje naar het noordwesten de kust langs. In elk geval naar Île de Groix en misschien naar Concarneau. Over een dikke week willen we terug naar La Roche Bernard om de boot winterklaar te gaan maken. Het zit er tenslotte bijna op, we hebben nog ruim twee weken voor we de trein nemen. Die gaan we besteden aan rondlummelen in de omgeving. En daarna naar Haarlem, ons storten in het culturele leven en alle vrienden en kennissen weer opzoeken. Daar verheugen we ons op. Het restaurant voor het welkomsetentje met de zonen is al besproken.

Buitenlanders (22/9)

Vandaag hebben we een wandeling gemaakt over Île de Groix. In Locmaria, aan de zuidkant van het eiland hadden ze lekkere moules frites, mosselen met patat. We hadden geen brood bij ons, dus maar eens net als de Fransen tussen de middag warm eten. We hadden net onze koffie op toen de eigenaar en zijn vrouw aan de bar naast ons een sigaret opstaken. Ik heb vernietigend gekeken en heb zwijgend afgerekend. Mij werd toegebeten of ik misschien bezwaar had tegen roken, dat dat bij jullie ("chez vous") misschien niet kon maar dat het bij ons ("chez nous") heel gebruikelijk was. Mijn zwijgen wakkerde de woede alleen maar aan. Er werden mij enige krachttermen toegevoegd. Bij het weggaan deed ik iets wat ik niet had moeten doen, ik mompelde hoorbaar "fuck off". Tot het einde van de weg heb ik de scheldkanonnade moeten aanhoren die mij achterna kwam.

Ineens kwam de vergelijking in me op met de discussie die ook dit najaar weer wordt gevoerd rond zwarte Piet. Ook daar het absolute onvermogen om je te verplaatsen in mensen die zich zouden kunnen ergeren aan je gedrag en het beroep op "wij" en "zij".

In elk geval ben ik er van overtuigd dat de aversie van de Fransman tegen buitenlanders vandaag (helaas) is versterkt. En dat lijkt me de tweede parallel.

Le Palais (25/9)

Le Palais wordt gedomineerd door het fort van Vauban. Voor mij blijft het de plaats met de meest historische uitstraling waar we geweest zijn. Rond het vrij toeristische centrum ligt, geheel verstopt, een prachtige stadsmuur met versterkingen, gangen, kamers en een droge slotgracht waar je doorheen kunt dwalen. Dat alles is er gewoon, zonder toegangshekjes of verklarende borden. En het is allemaal in zeer redelijke staat. Als vanaf het binnenland de stad nadert kom je in een bos. Je mag dan ineens de weg niet verder af fietsen of lopen maar moet naar keuze links- of rechtsaf. Via een onverwachtse doorgang in een heuvel kom je terecht in de slotgracht. De auto's gaan door twee poorten met een breedte van anderhalve huifkar verder. Die weg is te smal om te lopen of te fietsen, vindt men. Als je dan de voetgangerspoort door bent sta je ineens midden in het stadje. Het gekke is dat je er vanuit het centrum geen idee van hebt dat deze versterkingen er überhaupt liggen. Ze worden ook helemaal nergens aangekondigd. En ik vind ze veel indrukwekkender dan het toeristische fort.

We zitten, maar dat had ik al opgemerkt, nu echt in het naseizoen. De haven is nagenoeg leeg en de vier lijnen van de Belle-Île bus zijn vervangen door één rondrijdende touringcar, vier keer per dag. Hij maakt een rit over het hele eiland. Dat betekent dan wel dat je als je naar de noordpunt wilt, eerst helemaal via de zuidkant moet. Maar je kunt overal wel komen. We hebben de bus genomen en hebben een stevige wandeling gemaakt dwars het eiland over.

De kaart van het eiland die gratis wordt verstrekt door het office de tourisme, geeft je behoorlijke informatie over de fiets- wandel- en autowegen die er zijn. Ook staan er allerlei voorzieningen en bedrijven op vermeld, inclusief telefoonnummers en adressen. Blijkbaar worden de bedrijven alleen vermeld als ze betalen. De Casino supermarkt net buiten le Palais staat keurig aangegeven, evenals de Spar in het centrum. De Super U heeft waarschijnlijk niet bijgedragen in de kosten van de kaart. Noch de grote winkel aan de andere uitvalsweg, noch de kleine bij de haven staan vermeld. Je gaat je dan altijd afvragen welke informatie je nog meer mist en of Vauban wel betaald heeft voor zijn fort en niet voor de stadsmuren.

La Roche Bernard re-revisited (27/9)

We liggen weer in La Roche Bernard. Laat op zondagavond zijn we aangekomen op de Vilaine. Er was niemand meer bij het havenkantoor dus hebben we de boot neergelegd op een plek waar we meteen de volgende morgen werden weggestuurd. Gelukkig kwam er een plaatsje vrij aan de bezoekerssteiger, de haven ligt bomvol. Wat wil je ook bij zo'n leuke haven in zo'n leuk stadje. Tijdens onze afwezigheid is H  l  ne met pensioen gegaan. Haar cafeetje is verkocht aan een stel dat volgens de verhalen de ratrace van het Parijse bankwezen zat was en de zaak heeft overgenomen. Ik zal H  l  ne missen. Aan de inrichting en de sfeer van het kroegje is niets veranderd. Er zijn wat posters verdwenen en de gitaar die in een hoekje van de zijruimte staat mist nu de G-snaar, maar verder is alles bij het oude gebleven. Ook de Auberge les Deux Magots (een naam die door de Britten altijd met een grijs wordt genoemd) is van eigenaar veranderd. Vorig jaar hebben we er de nacht voor vertrek geslapen maar dat is nu niet meer mogelijk, er worden geen kamers meer verhuurd. Het restaurant daarentegen heeft zeer veel pretenties gekregen. Volgens de aankondigingen is het nu zeer gastronomisch en getuige de prijzen van de menu's ook. We moeten dus een ander onderkomen vinden voor de laatste avond.

De komende week gaan we besteden aan het op orde brengen van Chirripo, zodat die veilig op de kant kan worden achter gelaten voor de winter. Dan naar Haarlem om ons in het culturele leven te gaan storten en alle contacten live aan te gaan halen. We zijn nog niet weg uit Frankrijk, maar dat duurt niet lang meer. Aan de andere kant: we hebben vandaag voor eind april volgend jaar al weer het mobiel home gereserveerd, net als dit jaar. Dus we komen terug.

Heel veel ontmoetingen (1/10)

Het grappige van een vaste haven in Frankrijk is dat je bekenden ontmoet. De Brightstar van miss Brighton 1972 ligt er weer. Zij praat nog steeds met hetzelfde piepstemmetje en knippert nog even bevallig met haar ogen. Robin en Sue hebben hun Delicatus gisteren het water uit laten halen. Ze zijn terug naar Engeland om daarvandaan door te reizen naar de VS. Sue vertelde dat ze de Grand Canyon nooit hadden gezien en dat je die toch eens in je leven bezocht moet hebben. Misschien voor ons ook een idee. Toen we ze in les Sables d'Olonne tegen kwamen heb ik verteld over de mobile homes op de camping bij de haven. Daar moet ik toch een beetje mee uitkijken. De dag nadat wij hadden gereserveerd bleek dat zij in dezelfde periode het andere huisje hadden gehuurd. Toch goed dat ik het niet aan meer mensen heb verteld.

Twee boten bij ons vandaan ligt Paul in Pimpernel met zijn eenkennige schapenhond. Toen we vorig jaar bij de Rietpol in Spaarndam lagen was hij de boot aan het klaar maken om naar Binic in noord Bretagne te vertrekken. Hij heeft daar ook inderdaad overwinterd. Nu komen we hem hier weer tegen. Ook hij wil hier blijven liggen tot het voorjaar. De (zeilers)wereld blijft klein.

Vorige week kregen we een mailtje van Marijke, de nicht van Hanneke dat zij en haar man Henk met de camper onderweg naar Spanje, langs wilden komen in la Roche Bernard. Eergisteren hebben zij zich op de camping geïnstalleerd. We hebben twee avonden samen gegeten en lekker bijgepraat. Het is leuk om mensen tegen te komen die je kent, zeker als je ze al een hele tijd niet hebt gezien. Zij zijn doorgereden naar hun camperplek en wij hebben onze werkzaamheden aan de boot vervolgd. Er blijkt een scheurtje in het grootzeil te zitten en de hoes om het stuurwiel past niet meer nadat er vorig jaar een nieuwe console op is gemonteerd voor de plotter. Ook willen we een overkapping boven de kuip hebben tegen zon en tegen regen. (Doet me denken aan Piggelmee: In het land der blonde duinen en niet heel ver van de zee, woonde eens een dwergenpaartje en dat heette Piggelmee. 't Waren heel heel kleine menschjes en zij woonden, vrees'lijk lot, want ze hadden heel geen huisje, in een oude Keulsche pot. Tegen zon en tegen regen, nooddrift had hen dit geleerd, hadden zij deze met de opening naar de grond gekeerd. Zoiets) De zeilmaker die vorig jaar ook naar de zeilen heeft gekeken maakt een nieuwe hoes en een zonnenscherm. We hebben er geen haast mee.

In tegenstelling tot wat we dachten hebben we in de haven recht op 20 vrije ligdagen. Dat betekent dat we niet de week liggeld hoeven betalen waar we op gerekend hadden. Dat scheelt in elk geval weer.

Ik ga Hanneke nog even helpen met het afsoppen van de romp van de boot. Dat moet ook nog gebeuren.

We zijn weer thuis (7/10)

Eergisteren is Chirripo door Alexis, de man van de winterstalling uit het water gereden en op de heuvel tegenover la Roche Bernard gezet. Hij heeft daar een kar met grote pads voor die hij onder de boten rijdt. Dan wordt het geheel een beetje opgekrikt en gaat de trekker met de boot er achter het weggetje op naar zijn terrein. Met de hogedrukspuit hebben we het onderwaterschip afgespoten. Toen de laatste dingen opgeruimd en naar het hotelletje voor de laatste nacht.

Gisteren zijn we in de stromende regen met de schoolbus vertrokken naar Redon. Dat is de enige bus die rijdt, maar om de TGV van kwart over acht te halen moesten we toch vroeg weg.

Nu zitten we weer thuis, wachtend op het voorjaar en intussen onze tijd verdoend met film- en theatervoorstellingen en het onderhouden van sociale contacten. Vanmiddag hebben we de eerste film al gezien. Vanavond eten met de zonen. We zullen ons de komende maanden echt niet gaan vervelen.